

З вірою і благоговінням

Вшанування святителя Тихона Задонського — храмове свято для невеликої церкви у Затуриному. Околиця Полтави тут ніби розплескується на жменьку невеликих сіл і закутків. Здається, місто поруч: від Південного вокзалу лише декілька зупинок. Але виходиш із маршрутки і відчуваєш «інший вимір»: наче сонця побільшало, і вітру, і неба. А час уповільнився.

З кількома городянками простую до кладовища. Затуринська церква — якраз посеред нього. Скорботне місце. Служба вже розпочалася. «Спізнилася-таки», — дорікаю собі. Та за мить недоволення — де його подіти — гасне на краєчку душі: чую спів. Двоголосся тихе, але чисте й упевнене: «*Віра і надія в нас*...» Кінець фрази поволі розминається десь під склепіннями. Минає час. Скільки — не помічаю. І навздогін підноситься протяжне священицьке: «*Миръ всѣмъ*». Врешті, з якихось глибин, як жива істота, вирінає хресне знамення, здається, так само відчутне, як і зрима.

Звукове ество молитви змушує дихати храмову вертикаль. Здається, звідки й узятися такий силі у невеликій церкві. Певно, у цьому феномен таких будівель: Божа присутність присуває небо до самісіньких очей; нічого

зайвого навколо, тільки небо і ти. Відволікатися можеш, ну, хіба що на свою власну душевну невлаштованість.

До сповіді прихожани виходять на ганок. Зосереджені, замкнені на чомусь болісному обличчя. На тлі поховань — подвійний сум. Відчуття таке, що вочевидь слухатиме сповідників сьогодні не лише священик...

«Наш храм кладовищеньський, — розповідає настоятель церкви отець Стефан Водяник, — і поводити себе тут абияк, без внутрішньої підтягнутості, не наважуються навіть затяті атеїсти». У практиці священика трапляється усяке. Та часто втрата близьких людей сама собою повертає душі до чогось істинного, принаймні змушує хоча б на мить призупинитися серед дріб'язку і суєти. Серця стають іншими.

Згадую вислів одного дідуся. Пам'ятаю, запитала в нього: «Що потрібно, аби люди прийшли до віри?» Відповів: «Великі скорботи, дитино, великі скорботи». Справді, біда швидко переводить стрілки внутрішнього годинника й змушує сторонитись тимчасового. Власне, у цьому й міститься аналог гіркого: «Як до горя, то й до Бога».

...«Отче наш» услід за священиком повторювали усі присутні. І, здавалося, кожне слово молитви не удаваний

чи символічний — фізичний крок до спасіння. Простір храму ще більше ущільнився.

Та ось — Святе Причастя. Тут, у Свято-Тихонівському храмі, воно родинному зворушливе. Настоятель знає кожного вірянина. І не лише в обличчя: «Сьогодні, згадавши нашого Небесного покровителя, святителя Тихона Задонського, чому ми навчилися? Шукати і віднаходити мир із Господом. Шлях до нього пролягає через щире каяття. Бо люблячий нас Бог лише тим являє Свою особливу прихильність, чий сльозі від серця, скрушеного і смиренного...»

Люди — на відстані витягнутої руки. Проповідь отця Стефана дуже відверта. Ніби священик прагне «розговорити» не лише вірян, але й самого себе. І нехай не чуто слів у відповідь. Очі, обличчя — зацікавлені, розбурхані, самозаглиблені, не мовчать.

Хресна хода рушає навколо храму. Звісно, не така велелюдна і грандіозна, як трапляється під час масштабних церковних подій. Але світле сподівання в очах бодай однієї людини — хіба не подія для нашого часу? І куди, запитую себе подумки, їй, Церкві, вивершуватись, долаючи брудне начиння хаосу, як не у самісіньке небо? Сонце, помірковане, серпневе, не проти.

Людмила Нестуля.

У номері:

Цим спасемося

Про відродження храму
у Великому Тростянці

с.7

Крестный путь
святителя Тихона

К 90-летию кончины святителя

с.9

О путешествии на
святую Слобожанщину

Рассказ паломников
из Пантелеимоновского
храма Полтавы

с.10-11

Пирог святого
Фанурия, или Никто
не забыт у Бога

О возвращении имени неизвестного
святого

с.13

Своє дитинство він
провів у Полтаві

До 15-річчя кончини архієпископа
Західно-Американського Антонія

с.15

ПРОСИМО
ВАШИХ ПОЖЕРТВ
НА БУДІВНИЦТВО
ВОСКРЕСЕНСЬКОГО
КАФЕДРАЛЬНОГО СОБОРУ
МІСТА ПОЛТАВИ

Р/с 26004054616894
в филиале Полтавского
регионального управления
Приватбанка
МФО 331401, код 26304890

Сердечно
дякуємо всім
відомим
і не відомим
благодійникам!

Орден святого апостола Андрія Первозваного — Герою України Семену Антонцю

✙ Його Високопреосвященство, митрополит Полтавський і Миргородський Филип від імені Предстоятеля Української Православної Церкви Блаженнішого Митрополита Онуфрія вручив Герою України Семену Антонцю в день знаменного його ювілею, 20 серпня, орден святого апостола Андрія Первозваного та особисто від себе з благословенням у дар — ікону Пресвятої Богородиці «Достойно естъ».

Семен Свиридонович Антонеч — відомий далеко за межами України аграрій, піонер органічного землеробства, людина зі світовим мисленням. Упродовж не одного десятиліття він очолює приватне підприємство «Агроекологія» у селі Михайлики Шишацького району Полтавської

області. Кожен його крок вивіреним мірилом загальнолюдських цінностей і суспільного блага.

Здобутки Семена Свиридоновича Антонця, його життєву позицію засвідчують слова відомих людей — Героїв України, аграріїв, науковців, висловлені на урочистостях з нагоди ювілею. Це був привід не тільки привітати знаменитого аграрія, а й ще раз доторкнутися до життя великої людини і переосмислити власне, аби зробити його хоч трішки кращим і кращим.

Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип побажав ювіляру міцного здоров'я, невичерпного натхнення й сил для здійснення всіх задумів і втілення мрій на благо рідної країни. Многая літа!

Всеношне бдіння у Макаріївському кафедральному соборі

✙ Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип на 12-й седмиці по П'ятидесятниці, у суботу 22 серпня, звершив всеношне бдіння у Свято-Макаріївському кафедральному соборі міста Полтави.

Його Високопреосвященству співслужили клірики кафедрального собору.

На утрени цієї останньої недільної служби Успенського посту Свята Церква в Євангельському читанні нагадала про явлення Господа апостолам у Галілеї та Його заповідь іти навчити усі народи й хрестити їх в ім'я Отця й Сина й Святого Духа, а також про обітницю Спасителя завжди перебувати з учнями Своїми.

У Хрестовоздвиженському монастирі Полтави відбувся чернечий постриг

✙ Напередодні неділі 12-ї по П'ятидесятниці, 22 серпня, по завершенні вечірнього богослужіння, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип у соборі Полтавського Хрестовоздвиженського жіночого монастиря звершив чернечий постриг у рясу і камилавку (чернецтво) послушниць Любові Купченко, Ольги Марченко, Тетяни Тютюнник і Наталії Гребінник. Відтепер новоначалні черниці

носитимуть імена: Пульхерія, Філафея, Міропія та Єрміонія відповідно.

Владика побажав новопостриженим духовних сил в несенні нелегкого чернечого хреста. Усім, хто був присутній на постригу, надовго запам'ятаються трепетні хвилини богослужіння. У напівтемряві храму звучали слова молитов і піснеспівів, що розкривають високе покликання ченця, його значення для життя Церкви.

Єпархіальна хроніка

17 серпня, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, в Духовно-просвітницькому центрі Полтавської єпархії відбулася бесіда для батьків «Структура сім'ї. Функції членів сім'ї».

Це вже друга тематична зустріч із циклу бесід, у рамках якого будуть розглядатися питання функціонування сім'ї, проблеми в сім'ях і способи їх вирішення.

Цього разу йшлося про ролі членів сім'ї, зокрема роль матері в розвитку емоцій дитини, проблеми працюючих жінок, пріоритетне значення батька — захисника родини. Обговорювалися також задачі дітей у різному віці, рівень відповідальності батьків, проблеми дітей у залежних сім'ях.

Бесіду провели психолог клубу для дітей і батьків «Сонячний дім» Вікторія Олександрівна Сідненко, психолог благодійної організації «Світло надії» Олександр Володими-

рович Тимошенко, священник Сергій Дубовий, співробітники відділу у справах сім'ї ієреї Григорій Кузяков і Константин Фисун та Наталія Саннікова.

На зустрічі були присутні полтавські родини.

По завершенню бесіди організатори пригощали учасників чаєм з солодощами.

Почалася зустріч і завершилась спільною молитвою.

22 серпня, у День пам'яті працівників органів внутрішніх справ та військовослужбовців Національної гвардії України, на виконання благословення Предстоятеля Української Православної Церкви Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Онуфрія, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, в усіх храмах і монастирях Полтавської єпархії були піднесені заупокійні молитви за правоохоронцями, котрі загинули при виконанні службових обов'язків.

22 серпня в Кременчуцькій виховній колонії управління Державної пенітенціарної служби України в Полтавській області відбувся XXIV Всеукраїнський фестиваль художньої самодіяльної творчості засуджених «Червона калина», який цього року мав гасло: «Єднаймося, друзі, в єдину родину — в святу незалежну соборну Україну».

На цьогорічний фестиваль до установи завітало близько 600 гостей, серед яких були начальник управління Державної пенітенціарної служби України в Полтавській області Микола Ісаєв, виконуючий обов'язки прокурора Полтавської області Юрій Кравченко, виконуючий обов'язки прокурора м. Кременчука Станіслав Торпчин, заступник Кременчуцького міського голови Віталій Малецький, начальник Кременчуцького міського управління юстиції Наталія Проценко, представники органів прокуратури, юстиції, державних, громадських,

релігійних організацій, ветерани Великої Вітчизняної війни, ветерани Державної кримінально-виконавчої служби України, військові та волонтери зони АТО, представники загальноосвітніх шкіл, Національного музею-заповідника імені М. В. Гоголя, студентська та учнівська молодь міста, рідні та батьки вихованців.

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа та Преосвященного єпископа Кременчуцького і Лубенського Миколая, на фестиваль завітав віце-ректор Полтавської Місіонерської Духовної семінарії архимандрит Веніамін (Погребной). Звертаючись до учасників заходу, отець Веніамін зауважив: «Ми всі протягом свого життя руйнуємо і творимо. І для людини, яка колись зробила довгий шлях у сторону руйнування предметів, законів, звичаїв, є єдиний вихід — іти в бік творення. Творчість! У цьому випадку людина уподібнюється

Господу — Творцю Світу, і невидимо одержує від Нього допомогу. Людині стає самій приємно від того блага, яке вона робить своїми руками, своїм розумом, своїм голосом, вона отримує краплину тієї радості, яку відчував Бог, створюючи нас з вами й увесь світ. І я прошу хлопців-вихованців на хвилину подивитися на ваш труд і на сам фестиваль не просто як на масу витрачених сил, а як на нове життя, яке завжди повинно складатися у людини з творчості, праці й радості. Бажаю творчого натхнення, чистого життя та закликаю Боже благословення на всі ваші добрі справи!»

Після концерту в присутності батьків та товаришів вихованці отримали паспорти, довідки про звільнення та дипломи Правничої школи.

Начальник Кременчуцької виховної колонії Юрій Величко подякував юнакам за свято, яке вони подарували гостям.

Високопреосвященніший митрополит Филип співслужив Предстоятелю Церкви у Харкові

✙ У неділю 12-ту після П'ятидесятниці, 23 серпня, Предстоятель Української Православної Церкви Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Онуфрій очолив Божественну літургію в храмі Святих жон-мироносиць міста Харкова.

Перед початком богослужіння Блаженніший Владика звершив чин великого освячення храму.

Його Блаженству співслужили митрополити: Луганський і Алчевський Митрофан, голова Відділу зовнішніх церковних зв'язків Української Православної Церкви; Дніпропетровський і Павлоградський Іриней, Белгородський і Старооскольський Іоанн (РПЦ), Харківський і Богодухівський Онуфрій, Полтавський і Миргородський Филип, Переяслав-Хмельницький і Вишневський Олександр; архієпископи: Ізюмський і Куп'янський Єлисей, Городницький Олександр; єпископ Ірпінський

Климент, а також духовенство єпархії. За богослужінням молилися представники міської влади та керівники харківських вищих навчальних закладів.

Після читання Святого Євангелія Блаженніший Митрополит Онуфрій звернувся до цисельної пастви зі словом проповіді.

По завершенні богослужіння Його Блаженство привітав харків'ян із недільним днем та з Днем міста і благословив усіх.

Відродження храму на честь Святих жон-мироносиць, на місці зруйнованого в 30-х роках XX століття, розпочалося з благословення спочилого митрополита Харківського і Богодухівського Никодима. 23 серпня 2008 року вікарій Харківської єпархії архієпископ Ізюмський Онуфрій (нині митрополит Харківський і Богодухівський) освятив місце для майбутнього храму.

Вступні іспити в Полтавській Місіонерській Духовній семінарії

✙ У Полтавській Місіонерській Духовній семінарії 24 і 25 серпня відбулися вступні іспити на стаціонарну форму навчання.

24 серпня екзамен з основ іконопису та художнього малюнку здавали п'ятеро абітурієнтів, які подали документи для вступу на іконописне відділення. Їм були запропоновані фотокопії фрагментів канонічних ікон, древніх фресок. Протягом чотирьох годин вони виконували художню копію в кольорі. Кожному з вступників були

запропоновані найбільш улюблені види фарб.

25 серпня відбулися вступні іспити на богословсько-місіонерський факультет та іконописне і регентське відділення. Екзаменаційну комісію очолив Ректор семінарії Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип.

За результатами конкурсу на стаціонарну форму навчання з 36 абітурієнтів зараховано 32 особи.

Після іспитів відбулося засідання Педагогічної Ради, на якій було

затверджено постанови Вченої Ради, прийняті на засіданні 24 серпня, а також прийнято низку важливих рішень щодо подальшої успішної роботи семінарії.

На завершення засідання всіх вступників запросили до актових залів, де Владика-Ректор оголосив списки абітурієнтів, зарахованих в число вихованців Полтавської Місіонерської Духовної семінарії, та привітав їх.

26 серпня в Полтавській семінарії пройшли вступні іспити на богословсько-місіонерський факультет та регентське відділення заочної форми

навчання. З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, екзаменаційну комісію очолив віцектор семінарії архімандрит Веніамін (Погребной).

За результатами конкурсу на заочну форму навчання зараховано 46 осіб.

Після оголошення списку та привітань архімандрит Веніамін розповів про особливості заочного навчання в Місіонерській семінарії. Першокурсники отримали навчальні програми і конспекти.

Єпархіальна хроніка

23 серпня діти і батьки недільних шкіл Свято-Макаріївського собору Полтави та храмів на честь святого мученика Іоанна Воїна, святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії, Свято-Серафимівського та Свято-Андріївського здійснили паломницьку подорож до Мгарського монастиря.

Організували поїздки керівник клубу знавців Священного Писання і православної культури Олена Волкова з педагогами недільної школи храму на честь святого мученика Іоанна Воїна Юлією Мельник і Євгенією Савчук.

У Мгарському монастирі паломники причастились Святих Христових Таїн за літургією, після чого із задоволенням покуштували монастирську трапезу.

Екскурсовод монастиря ієродиякон Даниїл провів екскурсію, розповів про історію монастиря, про його святині і святих.

Відвідали паломники і Свято-Благовіщенський скит обителі. Піднімаючись сходами храму Благовіщення Пресвятої Богородиці, діти і батьки молитовно проспівали «Богородице Дево, радуйся», а також приклались до ікони святителя Миколая Чудотворця.

Увечері група паломників повернулася додому.

24 серпня, у День Незалежності України, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, священники Полтавської єпархії взяли участь в урочистостях.

Сотні полтавців, представники обласної та міської влади, духовенство Полтавської єпархії прийшли до пам'ятника Тарасові Шевченку, до підніжжя якого поклали квіти. Далі традиційно урочиста хода продовжилась до пам'ятного знаку «Українським загиблим козакам».

24 серпня в Полтавській Місіонерській Духовній семінарії відбулося засідання Вченої Ради. З благословення Ректора, Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, засідання очолив віцектор семінарії архімандрит Веніамін (Погребной).

На початку засідання було заслухано повідомлення отця архімандрита щодо початку навчального процесу, розподілу посадових обов'язків та внесення в розклад аудиторних занять в навчальних дисциплін «Методика соціальної роботи» і «Методика виховної роботи в літніх православних дитячих таборах». Ухвалили пропозицію віце-ректора та призначили викладачем цих предметів директора Духовно-просвітницького центру Свято-Миколаївського собору міста Комсомольська ієрея Георгія Коваленка.

Члени Ради мали міркування щодо святкування десятилітнього ювілею відкриття при

Духовній школі іконописного відділення. Днем святкування обрали 12 лютого 2016 року — день пам'яті Собору Вселенських учителів і святих Василія Великого, Григорія Богослова та Іоанна Златоустого.

Завідуючі відділеннями поінформували присутніх про стан готовності відділень до початку нового навчального року, запропонували ряд проєктів розвитку їх діяльності.

28 серпня священники Свято-Андріївського храму міста Полтави на зібранні коштів придбали медикаменти та засоби особистої гігієни для поранених воїнів АТО, які перебувають на лікуванні у Полтавському військовому шпиталі. З благословення Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського, священниками постійно надається необхідна допомога Полтавському військовому шпиталю.

Окрім того, клірики Свято-Андріївського храму постійно

здійснюють душпастирську опіку над воїнами, щотижня відвідуючи їх у лікувальному закладі та проводячи з ними духовні бесіди.

31 серпня, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, у Спаському храмі міста Полтави для всіх учнів міста був відслужений молебен перед початком нового навчального року.

Очолив богослужіння благочинний ІІ Полтавського (районного) благочиння протоієрей Олександр Антонок.

Усім, хто прийшов, — учням недільних шкіл, школярам і студентам — було преподано благословення.

Наприкінці богослужіння всіх молитвеників окропили святою водою. А на завершення присутніх чекав приємний сюрприз — на молитовну пам'ять вони отримали в дар іконки Пресвятої Богородиці.

Успіння Пресвятої Владичиці нашої Богородиці й Пріснодіви Марії

✙ У день Успіння Пресвятої Богородиці, 28 серпня, храмове свято відзначає Свято-Успенський собор другого кафедрального міста Полтавської єпархії Миргорода.

У день свята у соборі очолив служіння Божественної літургії Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип. Його Високопреосвященству співслужили секретар Полтавської єпархії протоієрей Михайл Волощук, ключар Свято-Макаріївського кафедрального собору міста Полтави протоієрей Миколай Довганич, благочинний Миргородського округу протоієрей Іоанн Созанський, духовенство Миргородського округу.

Після читання Євангелія слово виголосив ієрей Сергій Кравчук.

За літургією Високопреосвященніший Владика звершив хіротонію у пресвітера випускника Полтавської Духовної Місіонерської семінарії диякона Іоанна Слесаренка.

У цей святковий день закінчується Успенський піст, і багато парафіян прагнуть причаститися Святих Христових Таїн. Не став винятком і цей день, багато хто з парафіян, що молилися за літургією, приступили до Чаші Христової.

По закінченні хресного ходу Владика звернувся до присутніх зі словами привітань і закликав на богомольців Боже благословення.

У Сагайдаку вперше пролунали церковні дзвони

✙ Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип у неділю 13-ту після П'ятидесятниці, 30 серпня, звершив освячення храму на честь преподобного Олексія, людини Божої, і очолив першу Божественну літургію у селищі Сагайдак Шишацького району. Його Високопреосвященству співслужили секретар Полтавської єпархії протоієрей Михайл Волощук, ключар Свято-Макаріївського кафедрального собору протоієрей Миколай Довганич, благочинний Дикансько-Шишацького благочиння протоієрей Богдан Брянчик, віце-ректор Полтавської Місіонерської Духовної семінарії архімандрит Веніамін (Погребной), духовенство Шишацького благочиння.

Після читання Євангелія проповідь виголосив протоієрей Михайл Волощук.

По закінченні Божественної літургії Високопреосвященніший Владика за заслуги перед Українською Православною Церквою нагородив благодійників та будівельників храму: Олексія Михайловича Кругляка — орденом святителя Миколая Чудотворця, Світлану Григорівну Кругляк — орденом святої рівноапостольної княгині Ольги, Романа Олексійовича Кругляка — орденом великомученика Георгія Победоносця.

Після богослужіння Високопреосвященніший Владика Филип звернувся до пастви зі словами настанови та привітаннями з нагоди храмового свята.

Престольне свято Спаського храму Полтави

✙ У день перенесення з Едесси до Константинополя Нерукотворного Образа (Убруса) Господа Ісуса Христа, 29 серпня, престольний день святкує древня Спаська церква Полтави, пов'язана зі знаменними історичними подіями.

У день престольного торжества Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив у Спаській церкві Божественну літургію у співслужінні секретаря Полтавської єпархії протоієрея Михайла Волощука, ключаря Свято-Макаріївського

кафедрального собору Полтави протоієрея Миколая Довганича, благочинних Полтавського міського та районного округів протоієрея Іоанна Корнієнка та протоієрея Олександра Антонюка, духовенства міста Полтави.

Чимало вірян прийшли до храму поділити радість духовного торжества зі своїм архіпастирем і духовенством.

Після богослужіння Високопреосвященніший Владика Филип звернувся до пастви зі словами настанови та привітаннями.

Присутні були запрошені до трапези, влаштованої силами Спаської громади.

Єпархіальна хроніка

31 серпня прихожани і слухачі недільної школи Спаського храму дотрималися багаторічної традиції перед початком навчального року здійснювати паломництво до святинь, під час якого паломники підносять особливу молитву до Господа з проханням благодатної допомоги у майбутній праці. З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, група з 50 православних полтавців також відвідала святині на Полтавщині.

Спочатку паломники побували у Різдво-Богородицькому Козельщанському монастирі й помолились за акафістом перед Козельщанською іконою Божої Матері. Потім їхній маршрут проліг до Комсомольська — у Свято-Миколаївський собор та в Полтавську Місіонерську Духовну семінарію, де

ознайомились з життям приходу та навчальним процесом у семінарії.

Завершилась паломницька поїздка братською трапезою на березі Дніпра.

31 серпня, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, у Полтавському Хрестовоздвиженському жіночому монастирі було звершено Божественну літургію, під час якої причастилися діти, які йдуть до школи.

Після Божественної літургії був відслужений молебень для дітей на успішне навчання у школі. Молебень звершив клірик монастиря ієрей Павел Якименко.

1 вересня, у День знань, у Полтавській Місіонерській Духовній семінарії відбулися

урочистості, присвячені початку нового навчального року.

Традиційно торжество розпочалося в Трьохсвятительському храмі зі спільної молитви, яку очолив віце-ректор семінарії архімандрит Веніамін (Погребной) у співслужінні викладачів у священному сані. У послідуванні молебного співу «Перед початком навчального року», крім звичайних тропарів, прозвучали і тропарі небесним покровителям семінарії: святителям Василю Великому, Григорію Богослову та Іоанну Златоусту, рівноапостольному Миколаю Японському, преподобним Нестору Літописцю, Аліпію, іконописцю Печерському, та Роману Солодкоспівцю.

Молебень закінчився хресним ходом навколо семінарії, під час якого окропили святою водою будівництво

гуртожитку й молитовно просили благословення Господа на швидке завершення розпочатої справи.

З напутнім словом до семінаристів звернувся віце-ректор архімандрит Веніамін та окропив їх святою водою.

Цього ж дня відбулося спільне засідання викладачів, обслуговуючого персоналу і студентів, на якому розглядалися поточні питання та обговорювалися перспективи місіонерської роботи вихованців. Відкрив засідання віце-ректор архімандрит Веніамін (Погребной). Потім слово взяли проректор з виховної роботи протоієрей Ростислав Денисюк, духівник протоієрей Георгій Граб і завідувачі відділень.

Після завершення урочистостей студенти зустрілися зі своїми наставниками.

1 вересня, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, благочинний Гадяцького округу, настоятель Свято-Успенського собору протоієрей Ігор Цепенко радо зустрів юних християн-школярів. У День знань учні загальноосвітніх шкіл міста Гадяча прийшли в храм разом зі своїми вчителями та батьками.

Отець Ігор пояснив школярам, що таке храм, ікона, хрест, навчив, як правильно і для чого ми осіняємо себе хресним знаменням.

Потім було звершено молебень, за яким діти просили у Бога благословення і допомоги у навчанні.

Отець Ігор привітав дітей з новим навчальним роком, побажав успіхів у навчанні та окропив усіх присутніх святою водою.

Єпископ Філарет відвідав медичну академію

✙ 3 благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Філіпа, на запрошення Ректора Української медичної стоматологічної академії професора В. М. Ждана, 1 вересня Преосвященний єпископ Новокаховський і Генічеський Філарет відвідав урочистий захід із нагоди посвяти в студенти першокурсників медичного вишу. Серед почесних гостей свята — керівники

області, перші особи системи охорони здоров'я. Вітаючи присутніх, Владика Філарет закликав усіх бути наполегливими у здобутті знань. Архіпастир нагадав, що для майбутнього лікаря найважливіша наука — стати Людиною. Насамкінець єпископ Філарет, який у минулому сам навчався в цьому вузі, а потім і викладав тут, нагадав першокурсникам слова Кобзаря про любов до України.

Відбулися збори благочинних Полтавської єпархії

✙ Під головуванням Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Філіпа 9 вересня у Духовно-просвітницькому центрі єпархії відбулися збори благочинних. Учасники зборів обговорили актуальні питання життя єпархії, зокрема щодо активізації соціальної діяльності на парафіях, також були вислухані доповіді про виконану роботу. Збори почалися і закінчилися спільною молитвою.

У день Усікновення глави Пророка, Предтечі і Хрестителя Господнього Іоанна

✙ У день Усікновення глави Пророка, Предтечі і Хрестителя Господнього Іоанна, 11 вересня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Філіп звершив Божественну літургію у Макаріївському кафедральному

соборі міста Полтави. Високопреосвященнішому Владиці співслужили клірики собору. Проповідь після Євангелія виголосив протоієрей Василь Цюлька. За Божественною літургією Високопреосвященніший митрополит

Філіп виголосив молитву за мир і спокій в Україні. За богослужінням Владика Філіп звершив чин хіротонії в сан диякона студента 4-го курсу Полтавської Місіонерської Духовної семінарії Константина Суслова.

Єпархіальна хроніка

1 вересня, в перший день навчального року, першокурсники богословсько-місіонерського факультету та іконописного і регентського відділень на чолі з класними керівниками здійснили екскурсію містом Комсомольськом з відвідуванням місцевих пам'яток, насамперед Свято-Миколаївського архієрейського подвір'я: Свято-Миколаївського собору, храму Покрова Божої Матері, храму святої блаженної Ксенії Петербурзької, класів недільної школи, бібліотеки, баптистерію. Біля воріт архієрейського подвір'я групу зустріли духовник семінарії, ключар Свято-Миколаївського собору, благочинний Комсомольського благочиння протоієрей Георгій Граб. Отець-духовник ознайомив студентів з історією собору, а директор Духовно-просвітницького центру священик Георгій Коваленко розповів про навчально-виховний процес закладу.

Вихованці отримали благословення духовника на початок навчання в Духовній школі. 10 вересня, в день пам'яті преподобного Мойсея Муріна та Собору преподобних отців Києво-Печерських, котрі у Дальніх печерах спочивають, у Полтавській Місіонерській Духовній семінарії відбулися спільні для вихованців Духовної школи сповідь і Причастя Святих Христових Таїн. Богослужіння у храмі Трьох святих Василія Великого, Григорія Богослова та Іоанна Золотоустого очолив віце-ректор архімандрит Веніамін (Погребной). Йому співслужили духовник семінарії протоієрей Георгій Граб, проректор з виховної роботи протоієрей Ростислав Денисюк і викладачі у священному сані. На сугубій ектенії молились по-іменню за студентів, які навчаються в Духовній школі нині, а також за тих, хто навчався тут у минулому.

На заупокійній ектенії молитовно згадали викладачів та студентів, які відійшли до Господа. По закінченню Божественної літургії отець-духовник звернувся до богомольців зі словами настанови, після чого причасники Святих Таїн Христових піднесли подячні молитви. 15 вересня в селі Книшівка Гадяцького району відспівали учасника військових дій на сході країни Сергія Анатолійовича Ільяшенка. Сергій Анатолійович Ільяшенко народився 1975 року. Односельці знали його як порядного та хазяйновитого господаря. Його полюбili солдати, поважали офіцери та волонтери. Чин відспівування звершив благочинний Гадяцького благочинного округу протоієрей Ігор Цебенко в співслужінні настоятеля Троїцької церкви села Книшівка протоієрея Романа Височанського та ієрея Володимира Костенка. Вічна пам'ять!

Зверніть увагу

3 першого вересня при Макаріївському кафедральному соборі розпочалися заняття недільної школи з вивчення Закону Божого, Біблійної історії та читання церковнослов'янською мовою: субота 10.00–12.00, неділя 9.00–12.00. Щосуботи (12.00–14.00) при соборі відбуваються заняття шахматно-шахового клубу, який веде кандидат у майстри спорту протоієрей Олександр Дубовий. Запрошуємо усіх бажаючих.

Частное предприятие «Свет для церквей» трудоустроит работников следующих специальностей: токарь (разряд 3-4), слесарь (разряд 3-4), сборщик электрооборудования, полировщик, жестянщик.

Возможна надомная, почасовая или 8-часовая работа в цеху.

Контактный телефон: (095)305-45-00.

У Свято-Троїцькому Велико-Будищанському жіночому монастирі відбулося храмове святкування на честь преподобного Іова Почаївського

✠ У день пам'яті преподобного Іова Почаївського, 10 вересня, у Свято-Троїцькому Велико-Будищанському жіночому монастирі відбулося святкування престольного дня домового храму.

Очолив служіння Божественної літургії Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип.

Його Високопреосвященству співслужили секретар Полтавської єпархії протоієрей Михайл Волощук, ключар Свято-Макаріївського кафедрального собору протоієрей Миколай Довганич, благочинний Котелевського благочиння протоієрей Василій Довганич, благочинний Зінківського благочиння протоієрей

Іоанн Бабич, а також духовенство Полтавської єпархії.

На малому вході за старанні труди на благо Української Православної Церкви ієрей Роман Довганич був нагороджений наперсним хрестом.

Після читання Святого Євангелія протоієрей Миколай Довганич звернувся до вірян зі словом проповіді, розповівши про значення подвигу преподобного Іова Почаївського.

За богослужінням була піднесена сугуба молитва за мир в Україні.

По закінченні Божественної літургії Високопреосвященніший Владика звернувся до пастви зі словами привітань, закликав вірних наслідувати приклад преподобного Іова у своєму житті та преподав усім Боже благословення.

Післямова

Радісні посмішки на обличчях прихожан Свято-Троїцького храму, що у Великих Будищах, не лише данина святу. Старовинну обитель люди піднімають, як мовиться, усім миром. І помічають, певно, що не тільки стіни муровані зводять, але й власні долі. Від того — хороше на душі!

Історія монастиря, власне, типова для наших країв. Могутність і процвітання у дореволюційний час — уявіть лише: 700 черниць молилися і працювали тут до 1917 року! — і занепад у добу атеїзму. Під тиском безбожної влади не змогли селяни вберегти храми обителі. А дехто — що було, те було! — і самі долучилися до руйнувань... У підсумку ж ось що: монастир ліквідовано, землі й угіддя занедбані, тепла церква переобладнана під клуб. Розруха! При цьому дивні слова чуємо від ігумені Нонни: «На що ж нам скаржитися? Скільки людей об'єдналися навколо обителі! Божа поміч не забарилася».

Ігуменя іноді дорікає сама собі за те, що не взялася на місці зруйнованого собору зводити новий, за сучасним проектом. Уже, мабуть, півбудівлі стояло б. Тим часом у своєму бажанні відродити втрачене черниці мають рацію. 1860 року за ігумені Митрофанії було викуплено вже готову кам'яну будівлю під храм. Згодом саме він, п'ятикупольний, стрункий, став центром монастиря. За усіма свідченнями, це була історична й архітектурна пам'ятка. Її-то у Писарівщині й прагнуть відновити.

Працювати доводиться дуже багато. Та втішає одне: люди навколо не полишають завзяття, самі згуртувалися, аби допомогти обителі. Ті ремонтують, ті прибирають, ті по господарству пораються. Бо ж черниць у монастирі усього нічого — жменька! А головне — вимолюють у Господа ліки собі від духовної пустки, йдуть до покаяння.

Тепер от не віриться, що довгі роки православної громади у Писарівщині не було. Натомість було в людей шире бажання підтримати вогник віри, що не згасав і у найгірші часи. Прихожани пригадують: молитися доводилося перед... машиною.

Монастир відбувся!

На капоті розставляли ікони: Христос, Богородиця... Просили допомоги й у святого Іова Почаївського. Прагнули якомога більше довідатися про історію старовинного Велико-Будищанського монастиря, розпитували старожилів, залучали небайдужих людей до облаштування церков, траплялося, і судилися з нинішніми господарями земель обителі — чиновниками від освіти. Для кожного, хто хотів допомогти, знайшлася справа по душі і вмінням. Паломник з Полтави Ігор Івченко, наприклад, навчав прихожан Свято-Троїцького собору співати на кліросі. Щиро радіє: «Монастир відбувся!»

Повернути обителі колишню славу і благоліпність... Чи вдасться? Задля цього мусимо пройти тим самим шляхом, що його подужали наші предки, укорінені в православну традицію. У давнину Велико-Будищанський монастир ніс особливе служіння: опікувався долею дітей-сиріт. Для них було

створено декілька шкіл, у тому числі професійного спрямування. Більшість вихованців перебували на повному утриманні монастиря. А навчати дітей тут могли будь-яким ремеслом. Мистецтво золотого шитва — чим не справа! Хто б міг подумати, що у наш, ніби благополучний, час цей досвід не втратить актуальності.

За свідченнями очевидців, у XX столітті монастир і те, що від нього залишалося, на довгі роки став мішенню «борців за світле майбутнє». Основні будівлі обителі були привласнені за першої ж можливості. Найдовше простояв скит у Матвіївці. Але й його у повоєнний час вирішено було зруйнувати. «Колодезь скитський, обложений цементом в 1956 г., этот символ не исчерпаемого источника утоляющего жажду, завален скамейками, стульями, кусками дерева и всяким хламом!» — підводить ризику свідок.

«Справді, ще п'ять років тому тут був повний безлад, —

згадує Велико-Будищанський сільський голова Христина Покунтя, — і те, що вже зроблено, дає надію на духовне оновлення наших людей. Особливо радісно бачити на богослужіннях дітей. Вони приїждять з оздоровчого табору, з цікавістю слухають екскурсії, дехто сповідується і причащається».

Вшанування святого преподобного Іова Почаївського для монастиря у Писарівщині — велика радість. На честь подвижника Божого Іова освячено храм і бічний вівтар у соборі. Місцеві вірять: по молитвах до святого, що прославився як засновник Почаївської Лаври, і обитель Велико-Будищанська відродиться во славу Божу. Цим тут живуть...

Місця, пов'язані з Велико-Будищанським монастирем, намолені. Під склепіннями Свято-Троїцького храму не одне покоління вірян зверталося до Господа. «Немає сумнівів, — переконаний Владика Филип, — що нині справу вже зрушено

з місця, що відлік часу відродження обителі розпочався».

До собору, де відбувалося урочисте богослужіння, з'їхалися віруючі і паломники з різних місць області, не кажучи вже про місцевих — селян. На святі вони разом із черницями ніби господарі у скромній понівеченій часом оселі. За десятиліття гонінь люди, певно, встигли збагнути, якого спасіння жадають їхні душі. Вони у русі, вони знають, до Кого йдуть. Тому-то стільки щирості в очах, благого запалу в молитві, живо-го сподівання у праці.

Матінка Нонна подумки у майбутньому. Сили додає Образ того величного Божого храму, який, вивершуючись над суетою дня буденного, боронитиме славе людське ество. Яким він буде? Звичайно, повторити колишнє неможливо. В одному, напевно, зійдуться сполин і мрія: обитель наповнить добрим смыслом життя людей. На роки. Відтепер не у п'ятні — при світлі.

Людмила Нестуля.

Освячення храму в селі Великий Тростянець

✠ У неділю 15-ту після П'ятидесятниці, 13 вересня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив освячення храму на честь святителя Миколая Чудотворця в селі Великий Тростянець Полтавського району.

Після освячення храму Високопреосвященніший Владика очолив служіння

в ньому першої Божественної літургії. Його Високопреосвященству співслужили секретар Полтавської єпархії протоієрей Михаїл Волощук, ключар Свято-Макаріївського кафедрального собору протоієрей Миколай Довгач, благочинний ІІ Полтавського благочиння протоієрей Олександр Антонок, настоятель Свято-Миколаївського храму села Великий Тростянець ієрей Олег Лисенко.

Після Євангельського читання проповідь виголосив протоієрей Олександр Антонок.

За богослужінням була піднесена сугуба молитва за мир в Україні.

За старанні труди на благо Української Православної Церкви орденом святителя Миколая Чудотворця був нагороджений благодійник храму Володимир Анатолійович Золотар.

На молитовну пам'ять Владика Филип передав у храм ікону Божої Матері «Взыграние Младенца».

Насамкінець, після багатолітнього, його Високопреосвященство привітав парафіян храму з освяченням та благословив усіх.

Усім бажаючим була запропонована смачна трапеза.

Післямова

Що таке сила сільської спільноти, вкотре продемонстрували мешканці Великого Тростянця Полтавського району. Вибороли-таки можливість побудувати нову церкву в центрі села. Днями її освятить митрополит Полтавський і Миргородський Филип.

Чому «вкотре»? Та тому, що понад сто років тому так само вчинили їхні предки. Поклопоталися перед самим царем Миколою ІІ (він якраз перебував у наших краях на святкуванні 200-річчя Полтавської битви) про спорудження храму. І домоглися свого. Свято-Троїцьку церкву було зведено неподалік — у селі Пожарна Балка. Ось така історична паралель.

«Мама моя, — згадує Леонід Трохимович Сердюк, сільський старожил, — співала у тому храмі. Вона і молитися мене навчила, років з восьми. Спомин про це — найдорожче, що маю». «А люди які в нас віруючі були! — підтримує чоловіка бабуса Олександра. — На Трійцю й у храмі, й навколо усім селом святкували. У будні ж — особлива справа. Дідусь мій волочив і орав. А як дзвони на вечірню задзвонять, усе залишав і до храму. Так от люди жили».

Церква, збудована за сприяння царя і на його пожертви (800 карбованців, як свідчать архіви) простояла до 1935 року. У часи воєнничого атеїзму її розібрали. Натомість побудували школу. Старожили стверджують: велику, простору...

Не одне десятиліття минуло, аж поки наприкінці 1990-х знову почала у Великому Тростянці збиратися православна громада. Та ось причина! Немає храму. В жодному селі навколо!

Цим спасемося

За радянських часів місцеве керівництво планувало поставити на місці нинішнього храму лазню. І чи то ідея ця так припала до душі, чи то комусь під щось інше берегли ділянку, а справа з церквою не просувалася. Не вірили можновладці у серйозність благих намірів...

Утворилася ініціативна група. Написали листа тодішньому Президентові Ющенку, надіслали звернення до керівництва в район і область. А потім, як розповідає учасниця ініціативної групи Віра Бабич, просто поїхали по селах в окрузі: Вища Вільшана, Нижня Вільшана,

Пожарна Балка, Буланове й Квіткове. Усюди «парламентерів» зустрічали із співчуттям. Так прямо й казали: «Добивайтесь, а ми вас підтримаємо». Добилися!

А тим часом з'ясувалося, що церковна традиція у Великому Тростянці має міцне коріння. Настоятель новоосвяченого храму Олег Лисенко, посилаючись на архіви, доводить: на території, де нині височить церква, ще у середині XVII століття існував чернечий скит. Імовірно, Полтавського Хрестовоздвиженського

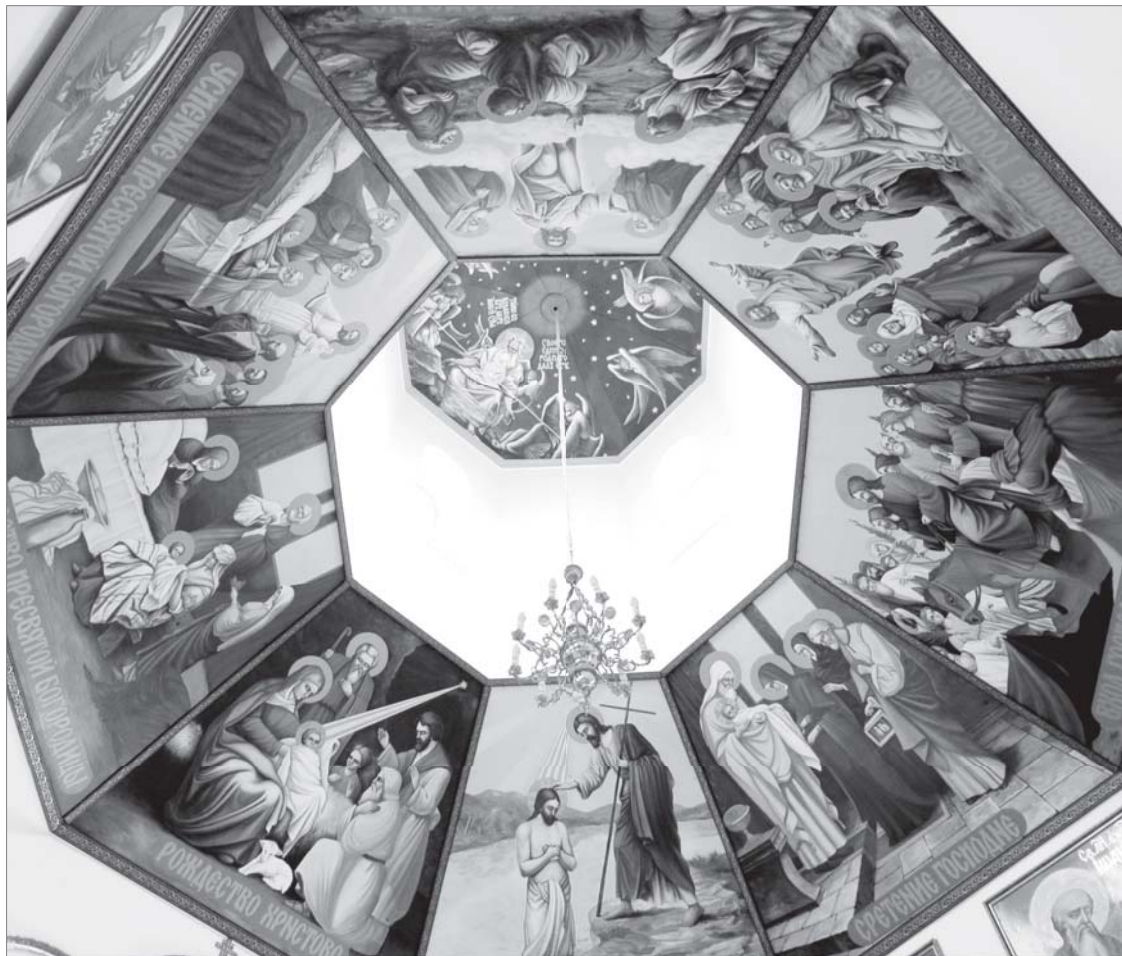
монастиря. З часом через гоїння й інші негаразди поселення те занепало. Та не занепало бажання людей жити у злагоді з Богом. «Як можна пояснити те, що у такий скрутний час на полтавській землі постав новий храм? — ділиться роздумами митрополит Филип. — Такі події — не випадковий збіг обставин. Вочевидь Сама Матір Божа закликає людей до благочестя. Церква завжди вбачала у цьому символ прихильності Сил Небесних до нашого краю».

Отож, справу, за яку взяли сільські активісти, краще

назвати не будівництвом, а відродженням: віри батьків, давніх традицій. З ними у Великому Тростянці пов'язують і виховання патріотичного почуття. Тут упевнені: нічого нового не потрібно вигадувати. Пам'ятай хоча б заповіді Євангельські, живи за ними... Несподівано це, можливо, для людей, вихованих у часи атеїзму, але, на думку учасника ініціативної групи Володимира Корсуна, не полишає вірян стійке відчуття: збудують церкву — життя наповниться сенсом.

Храм у селі Великий Тростянець освячено на честь святителя Миколая. Будівля вирішена у народному стилі. Іззовні — це відгомін українського модерну, народженого на хвилі національного відродження ще у XIX столітті. Ніжно-голубе тло стін підкреслюють бежеві й золотисті деталі оздоблення. «Ловка церква, ловка, — захоплено промовляє бабуса Олександра, — дочекались». Але це лише початок. Церква, хоч і найліпша іззовні, сильна своєю молитвою. І не лише церква. Усе суспільство, його духовне обличчя і культура. «Можливо, тільки тепер, — розмірковує благодійник, староста церкви Володимир Золотар, — ми збагнули, з чого слід починати розбудову села». Ще чіткіше цю думку на урочистому богослужінні окреслив протоієрей Олександр Антонок. Він закликав приходити до храму на молитву, разом вивчати Євангеліє, повертатися до витоків православної духовності. Власне, зводити храми не лише на землях, але й у своїх душах. Цим спасемося ми й увесь наш дім.

Людмила Нестуля.

Високопреосвященніший митрополит Филип звершив освячення храму в селі Хомутець

✙ У неділю 16-ту після П'ятидесятниці, перед Воздвиженням, 20 вересня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив освячення храму та очолив Божественну літургію в Свято-Вознесенському храмі села Хомутець Миргородського району.

Його Високопреосвященству співслужили секретар Полтавської єпархії протоієрей Михайл Волошук, ключар Свято-Макаріївського кафедрального собору Миколай Довганич, благочинний Миргородського благочиння протоієрей Іоанн Созанський, настоятель Свято-Вознесенського храму села Хомутець протоієрей Миколай Коваленко, духовенство благочиння.

За старанні труди на благо Української Православної Церкви орденом святителя Миколая Чудотворця був нагороджений благодійник храму Олександр Григорович Цись, орденом Анастасії Київської

нагороджена Олександра Олександрівна Коваленко. Чимало благодійників отримали благословенні архієрейські грамоти.

Настоятель Свято-Вознесенського храму села Хомутець протоієрей Миколай Коваленко був нагороджений хрестом з прикрасами.

Під час літургії Владика Филип підніс сугубу молитву за мир в Україні.

Високопреосвященніший Владика на молитовну згадку передав у храм ікону Пресвятої Богородиці «Почаївська».

По закінченні богослужіння Високопреосвященніший митрополит Филип привітав віруючих із недільним днем та благословив усіх.

Також Високопреосвященніший Владика освятив хрест біля родової садиби Муравйових-Апостолів на місті зруйнованої церкви.

По закінченні святкових заходів усім бажаючим була запропонована смачна трапеза.

Архієрейське богослужіння в день престольного свята Хрестовоздвиженського монастиря

✙ Воздвиження Чесного Животворящего Хреста Господнього — престольне свято Полтавського Хрестовоздвиженського монастиря. В день свята, 27 вересня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип очолив служіння Божественної літургії в соборі обителі.

Високопреосвященнішого Владика з хлібом-сіллям та квітами зустрічали біля входу в монастир настоятелька ігуменя Сергія (Алексєєнко), благочинна монахиня Ангеліна (Дмитренко), духовенство Полтавської єпархії.

У цей день Його Високопреосвященству співслужили Високопреосвященніший архієпископ Віленський і Литовський Інокентій, Преосвященний єпископ Кременчуцький і Лубенський Миколай. Разом з архієреями перед престолом Божим предстояли секретар Полтавської єпархії протоієрей Михайл Волошук, ключар Свято-Макаріївського кафедрального собору протоієрей Миколай Довганич, благочинні та духовенство Полтавської єпархії.

Чимало віруючих людей приступили цього святкового дня до Причастя Святих Христових Таїн.

По завершенні літургії навколо собору був звершений хресний хід, після якого Владика-митрополит благословив паству.

Високопреосвященніший Владика Филип подякував Високопреосвященнішому Владиці Інокентію та Преосвященному Владиці Миколаю за спільну молитву та подарував на молитовну пам'ять ікони Пресвятої Богородиці.

Високопреосвященніший архієпископ Віленський і Литовський Інокентій у своєму слові подякував Високопреосвященнішому Владиці Филипу за запрошення і передав на молитовну

пам'ять ікону святих мучеників Антонія, Іоанна і Євстафія.

Владика Інокентій поділився з полтавцями радістю зустрічі:

«Для мене особлива радість бути тут, серед вас, серед православних віруючих вашого славного міста, молитися разом з вами в цей великий день і свято, поминати жителів і міста, й усієї України.

Для мене особливо приємно бути в гостях у вашого правлячого архієрея митрополита Филипа, з яким мене пов'язують роки близьких відносин. Колісь я, ще мирянин, як послушник прибув у богоспасаєме місто Курськ, де тоді молодий священник отець Роман прийняв мене, де були мої перші кроки в служінні Господу Богу і Його Святій Церкві.

Тож 35 років моїх пов'язані з Владикою Филипом узами братерства й узами спільного служіння. Ми проходили різні шляхи церковного життя, у кожного був свій шлях. Але завжди я з сердечною теплою згадував його, молився за нього, за всіх людей, яких Бог йому вручив.

І коли мені випала нагода приїхати до Полтави на запрошення Владика Филипа, я з радістю прийняв це запрошення.

35 років ми знаємо один одного, 35 років ми служимо Богу та Святій

Церкві. І перебуваючи тут, у Полтаві, в Хрестовоздвиженському храмі, я відчуваю особливу вдячність до Бога Спасителя, Матері Божої, Які привели нас до служіння Святій Церкві, коли ми разом служили, разом молилися про спасіння ввіреної нам пастви. Я щиро вдячний Владиці Филипу за цю можливість помолитися разом з ним.

І він був у нас, у богоспасаємому місті Вільнюсі, оскільки я є правлячим архієреєм Литви. Ми його з любов'ю приймали, так само як і він з братньою любов'ю приймає нас.

Прошу ваших святих молитов про ваших православних братів у Литві. І ми молимося про спасіння братів і сестер у Христі, які живуть в Україні».

Благочинний Полтавського благочиння протоієрей Іоанн Корнієнко звернувся від усіх віруючих Полтавської єпархії до Високопреосвященнішого Владика Филипа зі словами привітань з 35-річчям ієрейської хіротонії. Він побажав Високопреосвященнішому Владиці, щоб Господь для блага святого Православ'я, для Батьківщини, для народу нашого зміцнював і надалі примножував духовні сили нашого архієпископа.

Після богослужіння всім присутнім була запропонована святкова трапеза.

Архиепископ Виленский и Литовский Тихон (Беллавин).

«Зажегши свечу, не ставят ее под сосудом, но на подсвечнике, и светит всем в доме» (Мф. 5:15)

В этом году мы отмечаем 90-летие кончины святителя Тихона, судьба которого является прекрасной иллюстрацией к этим словам из Нагорной проповеди Спасителя. Он родился в бедной семье деревенского священника на Псковщине, но Господь судил ему стать Патриархом Московским и всея Руси. Не для роскошной жизни во славе мира сего поставил Бог Своего избранника на эту высоту, но для свидетельства об истине веры Христовой. Его патриаршество было не царственным шествием, а путем гонений и страданий за Христа и Его Церковь.

Василий Беллавин, будущий святитель Тихон, родился в 1865 году в селе Клинь Псковской губернии в семье священника. Биография его была типичной для архиереев того времени: духовное училище, Псковская духовная семинария, Петербургская духовная академия, по окончании которой он был назначен преподавателем в Псковской духовной семинарии, где в 1891 году принял монашеский постриг с именем Тихон и был рукоположен в священный сан. Вскоре он был назначен инспектором Холмской семинарии, затем — ректором

Казанской, а в 1897 году был хиротонисан в епископа Люблинского. В следующем году он был назначен епископом Алеутским и Аляскинским и на протяжении восьми лет нес епископское служение в Северной Америке. В это время центр епархии был перенесен в Нью-Йорк, был сделан перевод богослужебных текстов на английский язык, была открыта первая в Америке православная семинария, многие протестанты и греко-католики обратились в Православие. В 1907–1914 годах пребывал на Ярославской кафедре, затем был назначен архиепископом Виленским и Литовским.

Крестный путь святителя Тихона

Во время Первой мировой войны его епархия стала ареной боевых действий. Святитель Тихон был рядом со своей паствой: на территориях, оккупированных немецкими войсками, во фронтовых частях и лазаретах, среди беженцев. Он оказывал духовную и нравственную поддержку солдатам и мирным жителям, обходил раненых, служил панихиды по погибшим, способствовал оказанию медицинской и социальной помощи. Был отозван из Литвы для участия в зимней сессии Синода 1916–1917 годов. После Февральской революции 1917 года, когда была введена выборность епархиальных структур церковного управления, был избран архиепископом Московским и Коломенским и вскоре возведен в сан митрополита. Как видим, к началу Поместного Собора 1917–1918 годов, на котором было восстановлено патриаршество, святитель Тихон имел многолетний и разносторонний опыт служения Церкви с широким географическим и культурным диапазоном.

15 августа 1917 года, в день Успения Божией Матери, Божественной литургией, совершенной в Успенском соборе Московского Кремля, открылся Всероссийский Поместный Собор. На Соборе разгорелась дискуссия о высшем церковном управлении. После революции и прихода к власти большевиков в Петрограде, 28 октября (10 ноября), прения по вопросу были прекращены и было принято решение о восстановлении патриаршества. В это время в Москве шли уличные бои, Кремль подвергался артобстрелам, поэтому избрание Патриарха жребием решили произвести не в Успенском соборе, а в Храме Христа Спасителя. 5 (18) ноября 1917 года митрополит Тихон был избран Патриархом Московским и всея Руси.

Первая сессия Собора приняла ряд нормативно-правовых документов для устроения церковной жизни в новых

условиях, в частности «Определение о правовом положении Церкви в государстве», которое, среди прочего, предусматривало: первенствующее публично-правовое положение Православной Церкви в Российском государстве; независимость Церкви от государства — при условии согласования церковного и светского законоуложений.

Уже в январе 1918 года, в условиях гражданской войны и расправ над духовенством, в своем «Новогоднем слове» Патриарх Тихон обличает бездумные действия и сатанинскую гордыню большевиков. Святитель напоминает, что народу нужен хлеб насущный, а не призранные химеры. Дело мировой революции он сравнивает со строительством Вавилонской башни, неданным по грандиозности замысла, но бесполезным по конечному результату: «И наши строители желают сотворить себе имя, своими реформами и декретами облагодетельствовать не только несчастный русский народ, но и весь мир, и даже народы гораздо более нас культурные. И эту высокомерную затею их постигает та же участь, что и замыслы вавилонян... Желая сделать нас богатыми и ни в чем не имеющими нужды, они на самом деле превращают нас в несчастных, жалких и нагих».

21 июля 1918 года, в праздник явления Казанской иконы Божией Матери, в слове, сказанном в Казанском соборе на Красной площади, Тихон осудил расстрел императора Николая II и то, что «Исполнительный комитет одобрил это и признал законным».

Положение Патриарха стало опасно. Красноармейцы по сути держали его под домашним арестом и многократно оскорбляли, чекисты устраивали допросы и вскрывали письма. На Патриарха была наложена «контрибуция» в размере 100 тысяч рублей, его лишили продовольственного пайка. Понимая, что

жизнь Предстоятеля находится под угрозой, православные москвичи пытаются организовать отряды добровольцев для охраны своего архипастыря. Многие советовали святителю бежать за границу, чтобы не повторить судьбу императора Николая II. Однако святитель отказался, сказав, что бегство Предстоятеля будет только на руку врагам Церкви.

Близилась к концу Первая мировая война. Советским правительством был подписан Брестский мирный договор. Большевики провозглашали лозунги за «мир во всем мире», «мир без аннексий и контрибуций». В своем послании Совету Народных Комиссаров 26 октября 1918 года, подводя итоги первого года советской власти, святитель Тихон обличал лицемерие большевистского правительства: «Целый год [вы] держите в руках своих государственную власть и уже собираетесь праздновать годовщину Октябрьской революции. Но реками пролитая кровь... вопиет к небу и вынуждает нас сказать вам горькое слово правды. ...Призывая народ довериться вам, какие обещания давали вы ему и как исполнили эти обещания? Поистине, вы дали ему камень вместо хлеба и змею вместо рыбы (Мф. 7:9–10). Народу, изнуренному кровопролитной войной, вы обещали дать мир “без аннексий и контрибуций”... Вместо аннексий и контрибуций... наша Родина завоевана, и в уплату наложенной на нее дани вы тайно вывозите в Германию не вами накопленное золото... Отечество вы подменили бездушным интернационализмом... Отказавшись защищать Родину от внешних врагов, вы, однако, непрерывно набираете войска. Против кого вы их ведете? Вы разделили весь народ... и ввергли его в небывалое по жестокости братоубийство... вместо мира искусственно разожгли классовую вражду. И не предвидится конца порожденной вами войне... Никто не чувствует себя в безопасности; все живут под постоянным страхом обыска, грабежа, выселения, ареста, расстрела. Хватают сотнями... казнят смертью, часто... даже без упрощенного, вами введенного суда... Казнят епископов, священников, монахов и монахинь, ни в чем невинных, а просто по огульному обвинению в какой-то расплывчатой и неопределенной “контрреволюционности”... Не есть ли все это верх бесцельной жестокости со стороны тех, которые выдают себя благодетелями человечества...».

По материалу митрополита Полтавского и Миргородского Филиппа подготовил священник Сергей (Антонюк). Продолжение следует.

Митрополит Московский Тихон благословляет ударный батальон перед отправкой на фронт. 1917 год. (Из журнала «Искра»).

Панагия Патриарха Тихона.

Продолжение.
Начало в №6–8.

Свято-Борисо-Глебский женский монастырь

Автобус покидає предели посёлка Жихорь, и следующий населённый пункт по трассе — посёлок Безлюдовка. Судя по его названию, на момент основания его население было не очень велико. Кстати, в старину существовал чёткий критерий, как отличить село от хутора. Оказывается, очень просто: если в населённом пункте существовал храм, то это село; а если, кроме храма, есть ещё и крепость, то это уже город, хотя во многих тогдашних городах население не превышало одной тысячи человек.

Храм в старину для людей выполнял функцию общественного центра, для людей это было всё средоточие общественной жизни. Поэтому в любом, даже самом маленьком населённом пункте первым строили храм.

По дороге к Водяному мы проедем мимо двух храмов — Безлюдовского и Васищевского, и далее преодолеем пойму реки Уды. Издавна существует традиция ставить Божьи храмы на самых красивых местах. На Слобожанщине это, как правило, высокий правый берег реки, утопающий в зелени, на этой возвышенности или под ней и стилили храм. Такова Киево-Печерская Лавра, такова Святогорская Лавра, под горой стоит и Борисо-Глебская обитель.

Свято-Борисо-Глебский женский монастырь находится в Змиевском районе Харьковской области, в селе Водяное. Небольшой лесок, окаймляющий обитель, и протекающая поблизости река Уда ещё более подчёркивают необычную архитектуру монастырских строений, чудом уцелевших в период атеистических гонений.

История

Свято-Борисо-Глебский монастырь привлекает и туристов, и паломников историей и самобытностью. В нём регулярно проводятся службы, монахи совершают благотворительный труд.

В основном мы до сих пор с предостережением относимся к монахиням, пытаюсь мысленно отыскать причины, которые привели этих женщин к отстранению от жизни со всеми её радостями и неожиданностями. И лишь изредка кто-то допускает, что идёт это от философии души, когда хочется просто спокойствия и исключительно духовной жизни, смысл которой — служение.

Именно этот путь объединил женщин, которые в 1996 году на территории старой церкви в селе Водяное основали Свято-Борисо-Глебский женский монастырь.

Благодарных князей Бориса и Глеба по праву можно назвать наиболее почитаемыми русскими святыми. Будучи единоутробными братьями, отличавшимися глубиной веры и праведностью жизни, они отказались от междоусобной войны с их единокровным (по отцу) братом Ярополком, хотя последний, узурпировав Киевский престол в 1015 году, всё же приказал убить Бориса и Глеба как потенциальных претендентов на Киевское княжество.

Ранее на протяжении нескольких веков здесь стояла деревянная церковь, названная именами святых. Известно, что в XII веке на этом месте было городище, которое использовал князь Игорь Святославович в войне с половцами. Позднее городище было разрушено.

Но уже в XVII веке здесь располагается сторожевой пост, который упоминается в царском указе (1571), где указан маршрут разъездов.

В 1640 году, после разгрома хана Аксака, запорожские казаки во главе с Кондратом Сулимой основали на этом месте город Змиев и в округе — станицы. Интересен факт, что во многих поселениях возводились деревянные церкви, в которых оказывалась помощь старым или покалеченным казакам. Вероятно, в это же время и была построена первая

деревянная церковь на том месте, где сейчас находится Свято-Борисо-Глебский монастырь.

В середине XIX века она уже стояла. И плачевное состояние её вызвало у помещицы Ключарёвой и профессора Харьковского Университета Ф. А. Зеленогорского желание построить кирпичный храм. Они стали спонсорами строительства.

В это время епархиальным архитектором был Владимир Христианович Немкин. Он и стал автором проекта.

В. Х. Немкин занимал пост епархиального архитектора 22 года. За это время было возведено более 98 храмов в Харькове и губернии. Во всех своих работах он отдавал предпочтение неовизантийскому стилю — лаконичному и возвышенному. В этом же стиле был спроектирован и Свято-Борисо-Глебский храм.

Архитектура

Неовизантийский стиль был популярен в середине XIX столетия. Для него характерна приземистость форм куполов и расположение их на барабанах или апсидах, которые опоясываются оконной аркадой. Архитекторы старались как можно более следовать византийской архитектуре.

В Украине в конце XIX века получил распространение и так называемый «кирпичный» стиль. В нём архитекторы старались использовать художественные качества кирпича. Стены не оштукатуривались, чтобы показать красоту кладки. Также часто применялась лепка. Она хорошо гармонировала с кирпичными стенами.

В. Х. Немкин, как представитель своего времени, также воплощал эти тенденции в своих работах. Церковь Свято-Борисо-Глебского монастыря — это пример данного стиля. Хотя многие церкви, строящиеся по проектам Немкина, были похожими (особенно в губернских городках), каждое строение отличалось узорами, выложенными из кирпича. В Свято-Борисо-Глебском храме можно увидеть уникальные узоры, окружающие окна и барабан, на котором покоится купол. Лепка, к сожалению, не применялась при строительстве храма.

Хотя большинство храмов неовизантийского стиля имеют несколько куполов, Свято-Борисо-Глебский храм является одноглавым. Архитектор, вероятно, стремился сделать конструкцию уникальной. Храм соединен с колокольной, что также подчёркивает функциональность и индивидуальность проекта.

О путешествии на святую Слобожанщину

Иконостас Борисо-Глебского храма.

Колокольня двухъярусная. Первый ярус колокольни в плане прямоугольный. Он приземистый и украшен узорами кирпичной кладки. Из него как будто вырастает второй ярус в виде восьмигранной ротонды.

Основной купол Борисо-Глебского храма по своей форме схож с колоколенным, только больших размеров. Он покоится на восьмигранном барабане. Купол выполнен из дерева и покрыт железом. В конце XIX столетия купола часто украшали разноцветной черепицей. Храм Свято-Борисо-Глебского монастыря не имел такого декора. Вероятно, средства, выделенные на строительство благодетелями, были ограничены, что не позволяло В. Х. Немкину применять дорогостоящие архитектурные приёмы.

Приделы храма имеют сложные конструктивные особенности, а сама кладка стен выполнена с рельефным орнаментом, в частности, окаймляющим оконные своды, верхнюю часть купола и т. д. Наружные углы на западной стороне храма в верхней части скошены, что придаёт строению необычный вид. Кладка из красного кирпича хорошо сохранилась, местами была отремонтирована.

Окна арочного типа средней величины, под куполом оформлены в виде витража. Традиционно окна в храмах неовизантийского стиля расположены

высоко, непосредственно под барабаном. Но в храме Свято-Борисо-Глебского монастыря они располагаются ниже. Вероятно, более всего о византийских мотивах напоминает конструкция купола в виде шлемовидной главы.

Внутри пространство храма перекрывается кирпичными сводами. Внутреннее помещение храма неовизантийского стиля обычно не разделяется сводами, представляя собой единый зал. Но своды в Свято-Борисо-Глебском храме не мешают единой композиции церковного зала. Интерьер украшен росписью, выполненной в конце XIX — начале XX века и представляющей художественную ценность.

Храм не является высоким строением, поэтому его «приземлённость» смягчает колокольня. Элегантность храма подчёркивается и тем, что в нём нет ничего схематичного. Напротив, строению свойственна пластичность и компактность.

Гонения

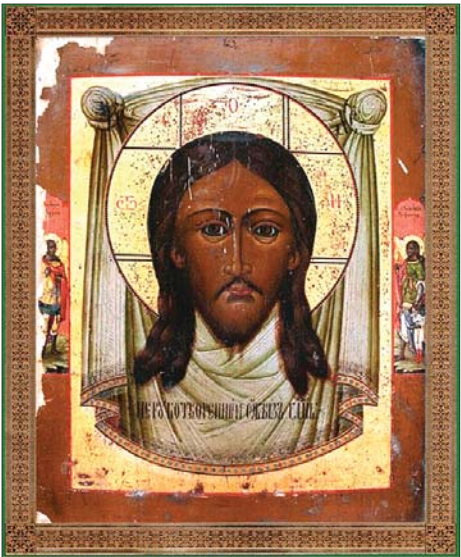
В силу объективных причин строительство церковного здания затянулось на долгие годы. Устроители желали возвести не просто культовое сооружение, но подарить народу храм Божий — с прекрасной архитектурой и росписью. Масштабность замысла требовала немалых средств, которые, по-видимому, не всегда были в избытке.

В окрестностях села Водяного.

Борисо-Глебский храм — образец неовизантийского стиля.

Чудотворный образ Спаса Нерукотворного.

Одним из следствий этого стало приглашение для внутренней росписи храма не профессионального иконописца, а малоизвестного художника. Тем не менее, выбор вполне оправдал себя. Талантливый и боголюбивый самоучка почти четверть века продолжал свою работу. Полностью работы в храме были завершены лишь к 1905 году, а спустя год, как будто исполнив своё земное предназначение, отошли ко Господу барыня Ключарёва и

профессор Зеленогорский. Оба похоронены на территории нынешней обители, у стен храма.

После Октябрьской революции, вплоть до 1932 года, Борисо-Глебский храм продолжал действовать, несмотря на то что православные святыни по всей стране закрывались большевиками и беспощадно уничтожались. Во всём Змиевском районе из 78 храмов, находившихся в нём до революции, уцелели только два.

Но недолго звучало в этом храме слово Божье. В конце концов власти приняли решение закрыть и эту церковь. Для помещения не нашлось лучшего применения, как использовать его под склад химикатов. С тех времён здание храма испытывает серьёзные проблемы, связанные с засолением кирпичной кладки.

Кратковременное возобновление приходской жизни пришлось на период 1942–43 годов. Стратегия захватчиков была неоднозначной: жестоко подавляя всякое сопротивление со стороны населения на оккупированной территории, фашисты в то же время делали ставку на религиозность славян. Вновь открывая закрытые коммунистами храмы, оккупанты надеялись на лояльность народа.

И всё-таки война самым непосредственным образом коснулась и Борисо-Глебской церкви. На её стенах и сегодня можно увидеть многочисленные выбоины от пулёмётных очередей.

Полтавские паломники на территории Борисо-Глебской обители.

Ласточкины гнёзда — особенность Борисо-Глебского монастыря.

В 1984 году городские власти приняли радикальное решение — взорвать храм. Об этом стало известно местному населению, и по настоятельным просьбам людей здание не было уничтожено. Тем не менее храм не использовался по назначению. В нём расположили склад строительных материалов.

Иеромонах Севастиан (Щербаков)

В 1991 году началось настоящее возрождение храма. Реставрацию святых стен инициировали волонтеры. Глубоко символическим событием стало восстановление колокольни. После длительного молчания местные жители вновь могли услышать благовест, призывающий их к литургии.

Первое время не было постоянного настоятеля в храме — все службы совершали священники из близлежащих приходов. В 1995 году настоятелем храма был назначен иеромонах Севастиан (Щербаков), впоследствии ставший духовником монастыря.

При активном участии отца Севастиана началось интенсивное строительство и благоустройство будущей обители и прилегающей к ней территории.

В 1997 году, по благословению Высокопреосвященного митрополита Харьковского и Богодуховского Никодима, на базе храма святых страстотерпцев Бориса и Глеба был учреждён Свято-Борисо-Глебский женский монастырь Украинской Православной Церкви.

В предельно короткий срок на территории монастыря были построены жилые корпуса для монахинь, кухня, просфорная, а также благоустроен прилегающий земельный участок. Прилежные руки насельниц превратили территорию обители в благоухающий цветник, радующий глаз всякого, пересекающего монастырскую ограду.

И всё же в своем быту сёстры столкнулись с серьёзными трудностями. Прежде всего из-за отсутствия воды. Монахини были вынуждены носить воду ведрами из села. Тогда, по вдохновению свыше, отец Севастиан указал место, где, по его убеждению, должен быть вырыт колодец. Впоследствии исследования геодезистов подтвердили, что именно в этом месте под землёй сходятся три источника. Вырытый здесь колодец по сей день не перестаёт удивлять качеством и объёмом воды.

Легендой монастыря являются гнёзда ласточек, которых здесь великое множество, и гнездо аистов, расположенное рядом с монастырём. Как говорят сами монахини, аисты настолько привыкли к распорядку жизни монастыря, что когда один раз служба задержалась, начали проявлять беспокойство.

Чудотворная икона

Особой духовно-благодатной вехой в жизни обители явилось дивное событие, через которое, по словам Высокопреосвященного Владыки Никодима, «Господь обновляет наш разум, сердце и волю Своим Божественным снисхождением».

20 июля 1997 года, в воскресный день, во время Божественной литургии, чудесным образом обновилась старейшая икона Спаса Нерукотворного.

Икона византийского стиля, предположительно XVIII века, написана на дереве (размер 45x36 см).

Обновление святой иконы Спасителя первыми увидели во время пения Херувимской песни пономарь Андрей Пестунов и девятилетний отрок Николай Забродский. По их словам, икона блистала ярким, золотистым свечением, после чего проступили ранее неразличимые надписи, а по бокам стали видны лики Архистратига Михаила и Архангела Рафаила. Они ощутили как бы движение воздушной волны с тихим шелестом. Произошло это мгновенно и было явно ощутимо. От иконы начало распространяться благоухание, державшееся пять дней, по истечении которых начало угасать. Позолота иконы приобрела светлый вид.

У этой иконы непростая судьба. Во время войны она находилась в одном из домов в селе Красная Поляна, расположенном неподалёку. Когда в село вошли фашисты, икону спрятали в погреб. За сотрудничество с партизанами село было полностью сожжено, сгорела дотла и хата, ставшая приютом для иконы, а сама икона, завернутая в тряпицу, осталась, лишь была сильно закопчена.

5 августа 1997 года по благословению митрополита Харьковского и Богодуховского Никодима была создана епархиальная комиссия для изучения обстоятельств произошедшего события. В состав комиссии вошли: секретарь Харьковского епархиального управления протоиерей Николай Терновецкий; настоятель Свято-Петро-Павловского храма Харькова, инспектор Харьковской Духовной семинарии протоиерей Андрей Поликопа; ключарь Свято-Благовещенского кафедрального собора Харькова протоиерей Александр Капов; врач Харьковского областного наркологического диспансера Александр Владимирович Лотин; секретарь комиссии, благочинный 5-го округа Харьковской епархии, настоятель Свято-Васильевского храма Песочина протоиерей Леонид Мушинский.

28 октября 1997 года на основании рапорта Председателя Синодальной комиссии по канонизации святых митрополита Харьковского и Богодуховского Никодима решением Священного Синода Украинской Православной Церкви икона была признана чудотворной и благословлено её богослужебное почитание в Слободском крае. Церковное празднование иконы установлено 7 (20) июля — в день чудесного обновления.

Поклониться чудотворной иконе, помолиться о здравии и спасении приезжает в монастырь множество благочестивых христиан, находящих тёплый и радужный приём у настоятельницы и боголюбивых сестёр, коих в обители около пятидесяти. Монастырь продолжает строиться. Сёстры проводят время в молитвах и трудах, возделывая огороды, ухаживая за пасекой и разной живностью.

Мы тоже, преклонив колена, помолились Господу и Спасу нашему. Воздав благодарение Богу, мы отправились дальше. Нас ждали духовные жемчужины города Харькова — Благовещенский кафедральный собор и Свято-Покровский мужской монастырь.

*Священник
Леонид Коренской.
Продолжение следует.*

Продолжение. Начало в №6–8.

Ко 2 октября училищные здания были закончены, и начался учебный процесс. В Переяславском училище, устроенном, по-видимому, по образцу Киево-Могилянской коллегии, были открыты шесть классов: фара, инфима, грамматика, синтаксима, поэтика и риторика. До полного курса семинарии в нем не доставало философского и богословского классов, которые были открыты позже. В состав низших классов новооткрытого училища вошли дети духовенства и других лиц, до этого обучавшиеся дома, а в старшие классы были переведены полтавские ученики Киевской академии. Из Киевской же академии были командированы и преподаватели. В 1748 году епископ Арсений просил Киево-Печерского архимандрита Тимофея Щербацкого о присылке двух ученых монахов из Лавры для преподавания риторики и поэтики в Переяславской школе, о чем сохранилась переписка.

Организовав в училище учебно-воспитательный сектор, епископ Арсений позаботился и об обеспечении содержания учителей и учеников. Так как монастырь и архиерейский дом не могли содержать училище исключительно за епархиальные средства, то епископ, основываясь на заключении, что это «общая потребность, а не персональная архиерейская прихоть», решил привлечь к расходам по содержанию училища монастыри и городских священников. Примечательно, что систематически участвующих в данной акции сельских священников он вовсе освобождал от епархиальных взносов. Действуя с редкой справедливостью и заботливостью, чтобы всем было «безобидно», епископ Арсений еще 6 мая 1738 года разослал указ, которым предписывалось всем протоиереям епархии избрать по три священника и с ними составить точные описи сельскохозяйственных угодий всех церквей и доходы духовенства каждого благочиния вместе. На основании этих данных епархиальная комиссия должна была определить, сколько каждая приходская единица сможет регулярно выделять училищу финансов, а также муки, меда, дров и других необходимых средств. Составленные на основании этого указа комиссии должны были являться к архиерею за получением благословения и надлежащими инструкциями, в которых были требования составления описей строго «правдиво, без утайки, под страхом лишения чина и жестокого наказания».

Комиссии быстро исполнили возложенное на них поручение, и с августа началась доставка продуктов для пропитания учеников. Содержание же учителей епископ Арсений взял на себя. На первых порах встретилось затруднение в доставке продуктов из отдаленных благочиний, и преосвященный Арсений разрешил вместо продуктов доставлять денежное вспомоществование как альтернативу установленному продуктовому пожертвованию. 6 ноября 1738 года епископ Арсений обратился к духовенству своей

Человек за буквой: жизненный путь основателя Полтавской семинарии

епархии со следующим указом: «Арсений Берло, Божией милостью православный епископ Переяславский и Бориспольский. Всечестным Игуменам монастырей: Михайловского Переясловского Герману, Золотоношского Красногорского Сильвестру, и протопопам Переяславскому Андрею, Бориспольскому Иоанну, Золотоношскому Василию, Баришевскому Иоанну, наместникам: Переяславскому, Баришевскому, Басанскому, Березанскому, Капустянскому, Гельмязовскому, Пищанскому, Гоголевскому, Иркилевскому и городским Переяславским священникам, Божиим и нашим архиерейским пастырским благословением предлагается, многими высокомонаршими Ея Императорского Величества и Святейшаго Правительствующаго Синода присланными указами всемилостивейше повелено, чтобы во всех епархиях, при домах Архиерейских и в пристойных местах учреждены были училища для содержания в них учеников священного чина и церковного причта детей, а обучать их на славянском и латинском языках грамоте, а потом грамматике, риторике и другим высшим наукам. Для такого обучения учредить искусных учителей, чтобы от сего времени неучёные люди в священнослужителей и церковнослужителей определяемы не были. На содержание тех школ и на пропитание школьников из Архиерейских, монастырских и церковных доходов и земель определить сумму. А так как Ея Императорского Величества высокоповелительные указы пастырски достолично исполнять, с Божьей помощью при кафедре нашей Переяславской устроили училище. (Примечательно, что с целью разрушить старое укрепившееся представление о ненужности широкого образования, епископ Арсений ссылается в указах на постановление императрицы и Синода, воздействуя скорее страхом человеческим, — он использовал различные способы, чтобы разрушить окаменевшее сознание; о том, что первичной целью было учреждение школы, а не слепое следование высочайшим указам, говорит указанное выше постановление Арсения Берло об открытии училища, и лишь позже указ императрицы и Святейшего Синода. — *Авт.*) И в нем уже собравшиеся ученики обучаются славяно-латинскому учению, для которых и искусных учителей учредили и содержим при кафедре нашей, и в доме нашем архиерейском определили мы им пропитание. А вот для учеников из всей епархии от церковных и священнических доходов, по учиненному расположению, только одна пшеничная мука, житная и гречневая крупы отчасти собраны, да и то еще мало; пшеничной же крупы, сыра, масла и прочих к пропитанию потребностей не имеется,

да и многих других продуктов, без чего невозможно обойтись. Поэтому согласно новому указу, всечестностям вашим, для покупки необходимых для студентов продуктов пропитания, как указ высокомонарший повелевает, приказываем дань сдавать. Указ дан с нашей кафедры Свято-Вознесенской Переяславской... о чем подписываем подпись рукой нашей и ставим кафедральную печать. 1738 г. ноября 4-го». В дополнение к этому указу разослана была опись количества съестных припасов, т. е. пшеницы и других круп, сала, масла и других продуктов, которые монастыри и священники обязаны, соответственно доходам каждого, доставить к 26 ноября 1738 года в Переяслав.

«Расположение по силе высокомонаршаго указа учиненное для пропитания учеников, в Славенно-Латинских училищах обучающихся, по которому определенное должны поставить в семинарум непременно к числу 25-му следующего ноября сего 1738 года. От самага архипастырского лица учителям консольция (от лат. consolatio — утешение, в юридическом смысле — вспомоществование поверх основной заработной платы, премия. — *Авт.*) установлена, также питание на трапезной дома архиерейскаго». Далее следует подробный перечень того, что монастыри и священники должны доставить для пропитания учеников. «То что написано в этом расписании каждый указанный клирик должен поставить, и чтобы из подчиненных никто ничего себе не забирал под страхом непослабнаго наказания».

6 мая 1738 года комиссии, составленные из священников епархии, представили точные описи угодий всех церквей и доходов духовенства каждого благочиния. На основании полученных сведений епископ Арсений благословил, чтобы на содержание учеников Переяславской семинарии все необходимое доставляли монастыри и городские священники; с сельских же священников, которые будут систематически участвовать в помощи семинарии, постановил вовсе не брать никакие налоги. В своих указах епископ Арсений предписывает, чтобы при сборе и доставке в училище подвод припасов приемщики действовали «безобидно»; чтобы монастыри и городские священники доставляли от себя все установленное по описи, а с подчиненных своих благочиний и храмов ни в коем случае не требовали ничего свыше. Училище, основанное епископом Арсением, как можно видеть из сохранившихся документов, называлось то латинской школой, то славяно-латинской Переяславской или Малороссийской семинарией, а в одном из учебников 1743 года встречается даже

название Берлианская коллегия, по имени её основателя.

Учебно-воспитательная организация в Переяславской семинарии, по-видимому, была та же, что и в бывшей Киево-Могилянской коллегии. Так как знание латинского языка было необходимо в борьбе с католицизмом и унией, то латинский язык в Переяславской семинарии, как и в Киевской академии, был главным предметом преподавания: на латинском языке были учебники, читались лекции, произносились речи, производились диспуты и проч. Ученики приучались свободно говорить по-латински и сдавать экзамены на латыни по всем предметам, начиная с 3-го класса — с курса грамматики.

О составе преподавателей в первые года существования училища почти не сохранилось сведений. Из учителей следующего времени известны: игумен Варлаам Шишацкий, впоследствии архиепископ Могилевский; Анастасий Романенко-Братановский, знаменитый проповедник, бывший сначала епископом Могилевским, а затем архиепископом Астраханским; Иван Васильевич Леванда, впоследствии известный киевский протоиерей; Григорий Саввич Сковорода, знаменитый украинский философ.

Относительно состава учеников Переяславского училища известны следующие списки. Первый относится к 1744 году и называется «Роспись в школах славяно-латинских при доме Архиерея Переяславскаго имеющихся учеников, со изъявлением, что были они в святую Четырдесятницу у исповеди и Святых Таин причащались». В этом списке есть и несколько подписей учителей. Всех учеников по «Росписи» 130 человек; каждый ученик назван по имени, отчеству и фамилии, с обозначением лет от роду. По фамилиям учеников, значащихся в «Росписи», можно видеть, что в училище, кроме детей духовенства, воспитывались и дети местной старшины и казаков. Хотя училище, как видно из послания епископа Арсения, было основано с целью приготовления будущих священников и в него должны были поступать лишь дети священно- и церковнослужителей, оно не ограничилось одним сословием. С первых лет существования коллегіума туда стали поступать как дети казачьей старшины и казаков, так и посполитых (невоеннообязанных казаков и крестьян), других сословий. Ввиду такого широкого участия уже в первой половине XVIII века училище становится центром образования всего края. Об этом можно судить по «Ведомости об учениках всех школ коллегии переяславской», которая приложена к описи города Переяслава 1767 года. Из этой ведомости видно, что в коллегии в 1766 году из 122 учеников было 67 сыновей священников, 8 сыновей дьячков, 7 сыновей шляхтичей из польских земель, 20 сыновей казачьей старшины, 9 сыновей казаков и 11 сыновей посполитых. Третий документ, попавшийся для изучения, — «Ведомость о школах», датированная 8 июля 1774 года, — содержал список, в котором были заключены подробные данные о происхождении учеников. Согласно этому документу многие из воспитанников Переяславской семинарии были родом из отдаленной Подолии, так что можно с уверенностью сказать, что училище служило просвещению не только своей епархии.

*Архимандрит
Вениамин (Погребной),
вице-ректор Полтавской
Миссионерской
Духовной семинарии.
Окончание следует.*

В здании коллегіума ныне размещается музей Григория Сковороды. Фото Сергея Клименко.

Пирог святого Фанурия, или Никто не забыт у Бога

В месяцеслове нашей Церкви нет имени Фанурий. Однако 9 сентября совершается память древнего святого мученика Фанурия в православной Греции, весьма почитаем он на греческих островах Родос, Крит, на Кипре. В день его памяти там совершаются торжественные богослужения, а в конце Божественной литургии в память мученика освящается т. н. «Фануропита», или «Пирог святого Фанурия» (очень вкусная сладкая выпечка, в состав которой входят апельсиновый сок, корица, цедра лимона, белый и черный изюм, толченые грецкие орехи). Его делают небольшим, круглым по форме, напоминающим артос. После богослужения его разрезают на части и раздают верующим. Такой пирог пекут и в те дни, когда заказывают молебен святому. Молодые девушки пекут пирог с молитвой, чтобы святой помог им встретить благочестивого спутника жизни. А афонские монахи пекут этот пирог просто к чаю и молятся мученику, чтобы он помог найти пропавшие вещи. И помогает!

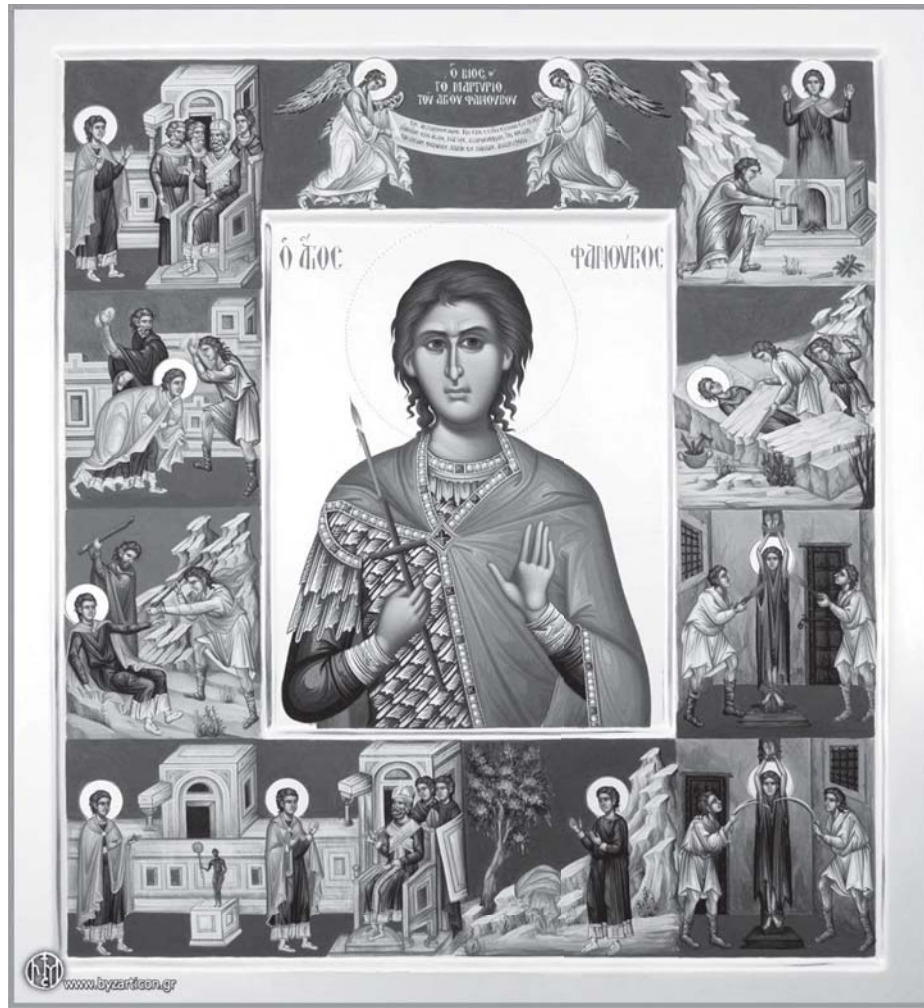
В ночь на 9 сентября в нашем Николаевском храме села Гоголево мы совершили ночное бдение в честь мученика Фанурия. После краткой утвари с пением акафиста святому была совершена Божественная литургия, а по заамвонной молитве мы осветили «Фануропиту».

Из достоверных источников о святом Фанурии известно мало, поскольку все сведения были утеряны, а само имя мученика предано забвению. Таким образом, все обстоятельства жизни святого остались людям неизвестны. Живя приблизительно в III веке после Рождества Христова, он вернулся к нам через иконописный образ, обнаруженный на острове Родос в XVI веке.

Тогда местная администрация, находившаяся в вассальном подчинении к Османской империи, приняла решение провести ремонт крепостных стен. Строители-греки приступили к работам. Разбирая одну из обветшавших стен, они наткнулись на застроенную крошечную раннехристианскую церквушку. Время и сырость превратили практически все имевшиеся здесь иконы в труху. Выделялась своей невредимостью лишь одна икона, она была как будто только что написанная. Православные поняли, что перед ними чудо.

Икону отнесли к митрополиту Родоса Нилу. Тот с удивлением стал изучать изображение. С иконы на него смотрел молодой человек, облаченный в богатую форму римского офицера. Подпись гласила — «Агиос Фануриос» (что в переводе с греческого означает «явленный»). Судя по имени, молодой человек был греческого происхождения.

Меньшего размера клейма — картинки, помещенные по краю основного образа, — показывали сцены мучений святого. Вот его допрашивают с пристрастием. Подчиненные римского военачальника, недовольные услышанным, бьют Фанурия камнями по лицу. Злость палачей растет. Святого бьют уже палками. Он упал от ударов. Полуживого и раздетого мученика бросают в тюрьму, где он предается молитве. Вновь допрос. Палачи жгут тело Фанурия. Затем используют некие механизмы пыток. Потеряв терпение, бросают святого в яму к диким зверям, но те не трогают Фанурия. Тогда его снова пытаются огнем. Святого сжигают. Он принимает смерть со спокойным видом.

Митрополит Нил, должно быть, обладал выдающимся умом, ибо провел целое исследование этих картин на иконе. Именно он определил приблизительно время жизни Фанурия, исходя из периода наиболее жестокого преследования христиан и изображенных орудий пыток. Родители святого, очевидно, были верующими, так как дали сыну звучное по смыслу имя, хотя это и было опасно.

Владыка Нил обратился к руководителю оккупационной администрации с просьбой дать разрешение на восстановление разрушенного храма, где во время строительных работ была обнаружена икона святого Фанурия, но получил отказ. Не смирившись, видя в явлении иконы явное чудо, митрополит отправился в Константинополь к Патриарху. Просьба Нила была передана султану, и было получено разрешение на строительство храма. Он существует на Родосе до сих пор и принимает множество паломников, притекающих поклониться чудотворной иконе мученика Фанурия.

Этот храм посетила благодать и благословение святого Фанурия. По молитве к нему стали совершаться чудеса. Список их огромен. Мученик Фанурий незамедлительно помогает тем, кто призывает его с верой и благоговением.

Хотя Православная Церковь отвергает любую «специализацию» святых, к «Агиосу Фануриосу» (не в последнюю очередь благодаря имени) обращаются в тех случаях, когда пропала какая-либо вещь, просят «явить» ее, подсказать выход из сложной ситуации, а также «явить здравие» болящему или просто что-то или кого-то найти: работу, жилье, суженного и т. п.

Некогда великий остров Крит находился под властью венецианцев и не имел православного архиерея. Место его было занято латинянином. По этой

причине все те, кто был признан достойным принять священный сан, отправлялись на Киферу (небольшой остров к северу от Крита), где они рукополагались православным архиереем. В те годы трое дьяконов оставили Крит и отправились на Киферу, чтобы рукоположиться во священники. Возвращаясь на родину, эти новоркоположенные иереи попали в плен к туркам, которые отправились с ними на Родос, чтобы продать их в рабство своим сородичам.

Находясь в горьком пленении, трое иереев услышали о чудесах мученика Фанурия. Тогда они обратили все свои помышления к этому святому, в непрестанных молитвах прося его помочь им обрести желанную свободу. Они не знали о намерениях друг друга, так как каждый из них жил, неся все горести рабства, у своего хозяина. Наконец скорый помощник и сильный заступник, великий Фанурий явился во сне их турецким хозяевам и повелел им разрешить пленникам пойти помолиться в свой храм. Однако турки сочли это событие демонической напастью и, заковав пленников в цепи, отправили их на пытки.

Что же тогда сделал славный мученик Фанурий?

Ночью он явился пленникам и, освободив их от оков, придал им смелости, сказав, что днем они освободятся от своего рабства. Затем святой явился господам пленников и, порицая их, строго предупредил их: «Если и завтра вы будете настаивать на своем и не освободите иереев, вы увидите силу Божию». И, о чудо! Наутро турецкие господа проснулись слепыми, парализованными, страдающими от сильной боли. С одра своих болезней они послали за пленными священниками с просьбой о спасении и исцелении. Иереи, оказавшись в доме, где находились больные, помолились об их избавлении милосердному Богу.

Святой Фанурий, однако, и в третий раз явился трем турецким господам и властно приказал им: «Как можно скорее отправьте в дом мой (очевидно, имеется ввиду церковь мученика Фанурия на острове Родос. — Авт.) документ, дарующий свободу трем пленникам, тогда ваше здоровье улучшится». На следующий день они, посоветовавшись со своими родственниками, подчинились повелению святого. После этого их болезнь была исцелена и ужасные боли оставили их. Подивившись этому чуду, турецкие владельцы освободили иереев и, кроме этого, отправили их на Крит, взяв на себя все расходы.

Освобожденные священники, прежде чем отправиться на родину, сделали копию честной иконы святого Фанурия и взяли ее с собой как небесное сокровище и неистощимое богатство. Святого мученика они чтили и славляли на ежегодных празднествах, возвещая множеству верующих обо всем, что видели, и обо всех благодеяниях, которые они получили по скорейшему предстательству и спасительной благодати святого чудотворца Фанурия.

Во время нашего ночного бдения в честь святого Фанурия мне пришли на мысль часто звучащие за богослужениями библейские слова о том, что «в память вечную будет праведник». Воистину Бог не бывает в должниках, и никто у Него не бывает забытым. Он очень хорошо знает, как каждого из нас вести ко спасению, кого когда на время уничтожить и когда прославить в Вечности. История почитания мученика Фанурия, по Божью Промыслу на время преданного забвению, а затем вновь явленного миру в образе великого чудотворца, лучшее тому подтверждение. Давно канули в лету имена его палачей и мучителей, слава же мученика и его благословение достигли в эту ночь даже и до нашего провинциального Гоголево. Воистину чудо!

И еще я об одном не переставал думать в эту ночь. Мы совершали Божественную службу, не включая электрического света. Храмовое пространство освещало лишь пламя горящих свечей и мерцание лампад. Ночная тишина, неспешное благоговейное пение, сосредоточенность молящихся создавали неповторимую молитвенную атмосферу. А ведь в раннехристианскую эпоху христиане молились точно так же — втайне, ночью; когда весь мир спал (или грешил), они возносили о его спасении свои горячие молитвы. Нет сомнений, что частым участником таких ночных бдений был и святой Фанурий. И здесь происходит еще одно чудо! Это поразительно, но временные рамки перестают существовать! Христос воедино совокупляет всех — и нас, христиан XXI века, и мученика Фанурия, жившего на заре христианства, и средневековых критских священников, спасенных его небесной помощью. Почему так происходит? Ответ прост — во Христе не умирают, но живут вечно!

Да пребудут с нами молитвы и благословение славного мученика и чудотворца Фанурия!

**Настоятель Николаевского храма
села Гоголево
Шишацкого района
игумен Афанасий (Бедный).**

Продолжение. Начало в №5–8.

После литургии в 11 часов весь благолепный собор архипастырей, архимандритов, протоиереев и священников с зажженными свечами вышел из алтаря на средину храма для отпевания почившего Владыки; в отпевании приняли участие отцы благочинные и священники, прибывшие из всех уездов епархии в числе до 100 душ. Умилительный чин отпевания шел с полным вниманием при стройном и торжественном пении священнослужителей и архиерейского хора. Блаженны, канон, икосы и часть стихир были прочитаны ректором семинарии и смотрителем училища. За последним Евангелием о. архимандритом Гавриилом произнесена следующая прочувствованная надгробная речь:

«В высоте далекого неба, переливаясь многоцветными огнями, сияют необъятные звездные миры. Там в таинственной глубине несутся звуки чудной радостной песни; нет слов на языке человеческом, чтобы изобразить обилие духа, в них движущагося, святость чувства, их вдохновляющего и печатлеющего: это хоры светлых ангелов Божиих, горящие любовью паче звезд небесных, стрегут великую стражу спасения бедных людей. Но и среди мрачных облаков скорби, облегающих грешную землю, блистают дивные лучи счастья; и священное наследие Всевышнего, омытое Божиею Кровию, хранится земными ангелами с небесною душею. Сии соблюдают до ревности залог мира и нетленной жизни, дабы, нося немощи немощных, привести их к чистому источнику благодати. У них достанет нравственного мужества, чтобы с любовью приступить к изнемогающему душею, ласково протянуть ему руку помощи и от всей полноты искреннего сердца сказать побеждающее слово: “востани спяй и воскресни от мертвых и осветит тя Христос Спаситель всех страждущих”. Они наши, близкие, родные; к ним невольно рвется душа, с ними хочется жить одною общою жизнью во Христе; свет их добродетели невольно побеждает и мрачный скептицизм и злобное неверие!

Ангел церкви Полтавской! Великий духом, мощный волею, чуткий сердцем Святитель наш! О тебе дерзновенное слово одного из недостойных чад твоих... прости сие дерзновение, покрый его твоею чистою любовью.

Как светлосна твоя стража! Она манит к себе с неотразимою силою всех. На ней златыми буквами начертана заветнейшая мысль божественного Павла: “свободен сый от всех, всем себе поработих, да множайшия приобрящу: бых немощным, яко немощен, да немощныя приобрящу, всем бых вся, да всякия неко спасу. И сие творю за

Последние дни, кончина и погребение в Бозе почившего Преосвященного Илариона, Епископа Полтавского и Переяславского

благовестие, да сообщник ему буду”. Как всеобъемлюще твое сердце: не тесно в нем Богодарованной тебе пастве! Ты сумел всех приютить в нем, всех согреть и оживить! Люди самых разнообразных убеждений, противоположных мыслей и чувств могли сосредоточиваться около твоего ни на мгновение неугасавшего светильника веры и любви! Свои хотения и вкусы ты не ставил законом. Одно для тебя было законом, чтобы счастливым, радостно и свято протекала жизнь на возделываемой тобою Божией ниве.

Иногда, когда требовали того обстоятельства, слова твои были тяжки и крепки; на них ложилась печать царственного величия и могущества. Ты мог сказать тогда с пророком “бысть в сердце моем огонь горящ, палящ в костях моих: я немогу уже хранить его в себе; се рех вам — высказал всю горечь”. Один Господь слышал тогда вопль твой заутра и рыдание во время полуденное, — для взоров же наших ты был несокрушимее адаманта, тверже скалы. И смирялись пред тобою буйные страсти. И наступала тишина велия. И водворялась Божия благодать.

Но чаще бывали минуты, когда речь тихо и кротко лилась из твоих святительских уст. Сколько в ней было чарующаго! Дух воздвигал тебя. Он восхищал тебя, а ты шел во устремление Его. Он приводил тебя в задумчивость, в некую священную грусть; и внезапно Ты умолкал, но вдруг слово возрождалось с новою силою; ты писал его на хартии сердца человеческого, проповедуя лето Господне приятно. Сия струя благодати была чиста, как свежая вода, светла, как кристалл; и при ее потоке возрастали зеленые широколиственные деревья, полные жизни, радующияся жребию своему чада твои, сердечные раны которых ты умел врачевать в свое время и любовным возлиянием умягчающего елея.

Но что важнее всего, — ты приходил стаду твоему вечно юною энергией в устроении благодатного царства Христова, храня смиренное желание воспринять мзду трудов твоих токмо чрез спасение и по молитвам вверенной тебе паствы. Не было отрасли в жизни последней, которая бы не освещалась недремлющим твоим оком, не направлялась бы твоею твердою десницею, не согревалась бы

твоею сердечною теплотою. А между тем ты, нравственный наш герой, могучий властелин умов и сердец, ты готов быть только сообщником воздаяния уверовавших твоему благовестию. Неизгладимы те слова, которые изволил ты начертать писалом человеческим на драгоценнейшей для всех нас скрижали пред самой кончиною твоею: “Братие и сестры мои и чада, паче-же иереи Божии, не забывайте меня, егда молитесь ко Господу, да обрящу милость на судищи оном страшном. Дети дорогие, помяните любившаго вас до конца жизни”...

Да, смиренный иерарх Божий, взираем мы с упованием и ныне на твою священную стражу, верим, что ты и днес бодрствуешь на ней... Но нет тебя здесь... Не видно... Опустела стража... Поблек свет ея, помертвел чистый ея облик... Безмолствуешь ты... Нет ни могучаго обличения, ни кроткаго назидания... Тело твое на смертном одре, окруженное почестями вышнего звания, обстоимое старейшим иерархом купно со всем освященным собором... Но дух твой преселился уже в горнюю страну... Нет тебя с нами... Осиротела твоя паства. Горько рыдает она, растворяя своими слезами погребальныя песни, которыми, как бы цветами, желает обвить твой гроб и твой дорогой незабвенный образ... Грядут дние и вmale суть, егда встанешь ты на ину стражу, которую стрегут святые Ангелы в вечном царстве славы. Не забудь тогда нас, нежно любящий отец наш, молись, да идеже ты и мы будем с тобою, да видим венец трудов твоих, коих были свидетелями при твоей земной доблестной жизни, а мы не забудем тебя во веки!!!

Прости, дорогой Старец! Прости, неусыпный Ангел-Хранитель наш! Прости, кроткий Святитель Христов! Нам недостойным надлежит просить прощения у тебя, а не тебе у нас, как незабвенно трогательно сотворил ты сие пред успением твоим. Прости-же все огорчения и слезы, которые причинили тебе; прости все раны, которые нанесли твоему любящему сердцу; прости слабость и небрежение наше! Прости и тайные грехи, аще обрящутся таковые. В чувстве беззаветной любви и слезного покаяния повергаемся пред твоими священными останками и, лобызая твою святительскую десницу, веруем прияти благословение твое, обрести дух мужества на новые и новые труды, да последую образу твоего крестоношения, достигнем светлую Христову Воскресения незаходящую зарю спасительную.

Мир и блаженный покой твоим священным останкам. Чистая и нетленная радость твоей вечно-юной святой душе. Аминь».

*Священник В. Ш.
«Полтавские епархиальные ведомости», февраль 1904 г., №4,
часть неофициальная.
Материал печатается
с сохранением орфографии
первоисточника.
Окончание следует.*

Свято-Успенский собор Полтавы. 1910 год.

Своє дитинство він провів у Полтаві

До 15-річчя кончини архієпископа Західно-Американського Антонія

«Він був дуже сердечним і щирим. І ніколи нічого не робив на користь собі, а тільки на користь Церкви і во славу Божу. У нього не було особистого життя, а тільки життя в Церкві, з Христом», — такими проникливими словами відгукнувся на смерть архієпископа Західно-Американського Антонія Першоієрарх Руської Православної Церкви Закордоном митрополит Східно-Американський і Нью-Йоркський Лавр (Шкурла).

Довгі роки архієпископ Антоній провів за межами своєї батьківщини. Однак увесь цей час після виїзду з Росії аж до самої смерті Владика Антоній не приймав іншого громадянства. Любов до батьківщини, як і любов до Бога, була основою натури архіпастиря і багато в чому визначила долю.

Мало хто знає, що архієпископ Антоній — у миру Артемії Сергійович Медведєв — був пов'язаний з Полтавою. Народився він 5 липня 1908 року у Вільно, в Литві, але дитинство своє провів у Полтаві. Тут він навчався в Петровському Полтавському кадєтському корпусі. Згодом він часто і з теплотою згадував свого корпусного законовчителя — відомого церковного письменника і педагога отця Сергія (Четверікова). За відгуками однокашників тоді Артемія Медведєва, він був відомий своєю винятковою миролюбністю. Колишні кадети згадують, що він не міг лягти спати не примиреним. І були випадки, коли він робив поклони до тих пір, поки його однолітки не прощали. Навіть якщо винен не він, а вони самі.

Кадєтський корпус Артемію Медведєву довелося закінчувати вже не в Полтаві, а в Сербії в містечку Біла Церква. Після чого він продовжив освіту на лісовому факультеті Загребського університету.

У 22 роки майбутній Владика вступив у Мильківський монастир Введення в храм Пресвятої Богородиці в Сербії. Він вважав себе учнем настоятеля монастиря схіархімандрита Амвросія (Курганова), про якого згодом написав працю «Немногочетний старець». У 1932 році Артемії Медведєв прийняв чернечий постриг, у 1934-му був висвячений в ієродиякони, а чотири роки потому — в ієромонахи.

У США майбутній архієрей опинився вже після Другої світової війни. Тут він потрапив під духовне наставництво архієпископа Віталія (Максименка), який

залучив його до місіонерської роботи. Ігумен, а потім архімандрит Антоній відкрив ряд нових парафій у місцях скупчення руських біженців, а також тимчасово служив адміністратором парафій Західної Канади.

З 1968 року Владика Антоній — архієпископ Західно-Американський і Сан-Франциський. На той час єпархія переживала не кращі часи, люди були роз'єднані. За час свого тривалого служіння на Західно-Американській кафедрі (32 роки) архієпископу вдалося примирити і збільшити паству: якщо в 1968 році в його віданні було 16 парафій, то в 2000 році — 35 храмів.

Де б Владика Антоній не служив, особливу увагу звертав на роботу з молоддю та церковно-шкільну справу. Він відчував, що за його плечима благодатна і славна спадщина руського Православ'я за кордоном з його вождями: митрополитами Антонієм (Храповицьким) — горою архіпастирської любові, і Анастасієм (Грибановським) — терпляче-мудрим архіпастирем; і він відчував, що їхні погляди спрямовані на послідовників, а це зобов'язує.

З 1978 року Владика Антоній був членом Архієрейського Синоду Зарубіжної Церкви. Брав участь у підготовці Архієрейських Соборів. Владика був прекрасним знавцем церковного уставу і богослужіння і за дорученням Архієрейського Синоду складав богослужбові тексти до служб преподобному Герману Алякинському, праведному Іоанну Кронштадтському (разом зі святителем Іоанном Шанхайським) і молитви Всім Святим, що в Землі

Руській просяяли, і блаженній Ксенії Петербурзькій. Він також повністю склав службу святым Новомученикам і Сповідникам Російським. Архієпископ став головним натхненником прославлення великого святителя Іоанна Шанхайського і Сан-Франциського. Архієрей очолив відкриття останків святителя в 1993 році і провів усі підготовчі роботи до прославлення, у тому числі складання більшої частини самої служби святителю Іоанну.

Владика Антоній нерідко звертався до свого духовенства, ділився з ним і вислуховував його думку з багатьох питань. Таким чином відбувалося справжнє церковне творення в душі соборності.

У архієпископа не було ні келійника, ні особистого секретаря, ні кухаря. Як правило, крім найнеобхіднішого, Владика собі нічого не купував. Він не мав автомобіля, а пересувався міським транспортом, або ж його підвозило духовенство і деякі побожні парафіяни. Ось як згадує про свою першу зустріч із архієпископом Антонієм (Медведєвим) відомий російський письменник Володимир Солоухін: «Двери открылись, и я увидел седовласого, седобородого старца, открывающего мне свои объятия, как если бы отец блудному сыну». Ось так Владика Антоній приймав усіх, хто до нього приходив і до нього звертався. Своєю любов'ю він залишав часточку себе, свою любов у тих, з ким стикався. По любові Владика всім єством знав, що не можна залишати душу людини. Він запам'ятовував зустрічі з людьми, пам'ятав їхні

скорботи і горе, хвороби й труднощі, і молився про них. Люди, що знали близько архієпископа Антонія, розповідають, що дбав Владика не тільки про свій соборний приход, про свою єпархію, але про Церкву, про всіх її членів. Після смерті архієрея іподиякон синодального Знамянського собору в Нью-Йорку Георгій Володимирович Шатілов повідав про те, як архієпископ Антоній щотижня протягом двох років посилав йому у В'єтнам (під час війни) проскури.

У кінці 1999 року здоров'я архієпископа Антонія почало різко погіршуватися. Розповідають, що страшним ударом для нього було бомбардування Сербії, якій він був сердечно зобов'язаний як своїй другій батьківщині. Не шкодуючи себе заради Церкви і пастви, Владика не звертав уваги на свої недуги, поки не почав пересуватися і читати з великим трудом. Останнє своє богослужіння він звершив у 2000 році в день Преображення. Лікарі дозволили йому приїхати в храм з лікарні у цей день. Він увесь тиждень готувався до цієї служби, обмірковував, як він буде її звершувати в інвалідному кріслі (на той час він уже не міг ходити) і в які моменти він буде вставати. Соборний приход вирішив у цей день відзначити день ангела Владика, який тільки що минув, зворушивши і обрадувавши архієпископа. 11 вересня Владика Антоній знову був госпіталізований. А 22 вересня він останній раз причастився Святих Таїн. Усі попрощалися зі своїм архіпастирем, попросивши прощення і благословення, поцілювали його в руку. Наступного дня Владика Антоній мирно відійшов до Господа.

Оцінюючи роки його управління Західно-Американською єпархією, сучасники відзначають, що він був останнім архієреєм Руської Церкви, який і народився, і отримав виховання в дореволюційній Росії, і прийняв чернецтво в юному віці, і особисто знав великого авву — митрополита Антонія (Храповицького). З кончиною архієпископа Антонія (Медведєва) урвався один з останніх ланцюжків, що зв'язував з дореволюційною церковною Росією, з живим переданням руського чернецтва, з безпосереднім преемством духа основоположників Руської Православної Церкви Закордоном.

За матеріалами православних сайтів підготувала Людмила Нестуля.

З редакційної пошти

Дякуємо Господу за кожну мить земного життя

Про святкове торжество в Свято-Миколаївській церкві в селі Решетилівка «Відомості Полтавської єпархії» вже повідомляли. І хоч минув від свята якийсь час, на душі так тепло й радісно, що здається, ніби відбулося воно вчора. Тож дозвольте ще раз нагадати про ту подію й дещо конкретизувати.

Цього року було завершено розпис у святому храмі. На його освячення церковна громада, згуртована настоятелем протоієреєм Стефаном Паляницею, як дорогого гостя очікувала митрополита Полтавського і Миргородського Филипа.

Погожого літнього дня керуючого Полтавською єпархією та інших церковних служителів зустрічали багато вірян. Серед них і юні прихожани, вбрані у національні костюми, вітали хлібом-сіллю архієрея. А навколо буяли квіти, ними була устелена доріжка до храму, обличчя людські світилися лагідними усмішками.

На початку служби митрополит Филип освятив розпис храму. Дехто з прихожан уперше почув мову давніх християн — грецьку, якою хор співав екстєнію. Взагалі духовні піснеспіви у виконанні архієрейського чоловічого хору звучали настільки проникливо, що в багатьох прихожан наvertалися на очі сльози. З цікавістю слідували люди за Таїнством посвячення у священство, звершеним під час літургії Іоанна Златоустого. Сердечно вразила проповідь про наші обов'язки перед Господом, про любов і прощення, які людина має плекати в собі, щоб досягти життя вічного.

Присутні натхненно заспівали молитви «Верую» та «Отче наш». Ті, хто готувався, — сповідалися, отримали прощення гріхів, причастилися Святих Христових Таїнств.

Багатьох мирян вразили спокій і простота Його Високопреосвященства. У своєму зверненні до людей Владика пригадав освячення у 2006 році

новозбудованого Свято-Миколаївського храму. Наголосив, що з освяченням розпису церква стає повноцінною духовною святинею. «Тепер на Полтавщині засвітився ще один вогник християнської православної віри», — сказав митрополит Филип. Він прикликав на кожного Боже благословення, побажав миру і спокою у родинах.

Божественна літургія, яка відбулася 16 серпня, під час Успенського посту, вселила у серця людей надію на кращу долю для нашої країни, духовно зміцнила у вірі Господній кожного прихожанина.

На завершення служби Його Високопреосвященство вручив орден святителя Миколая меценату Анатолію Миколайовичу Асаулу. Наш земляк, який проживає у далекому Санкт-Петербурзі, — заслужений діяч науки Російської Федерації, заслужений будівельник, доктор економічних наук, професор Санкт-Петербурзького архітектурно-будівельного

університету, почесний професор багатьох навчальних закладів, дійсний член кількох міжнародних та російських академій, почесний член Спілки економістів України. Донедавна брав участь у виданні журналу «Економічне відродження Росії». Але не менш вагомий внесок зроблений ним для розбудови духовності і культури рідного краю. Анатолій Асаул є Почесним громадянином Решетилівського району. Нагороджений орденом «Преподобного Іллі Муромця» II ступеня за участь у будівництві Свято-Миколаївської церкви.

Архієрейськими грамотами було нагороджено найактивніших прихожан храму — людей, які жертвують на благо його процвітання своїм часом, уміннями й талантом. Під мелодію дзвонів звершився навколо церкви хресний хід, що покликав віруючий народ до духовного очищення, до оновлення і зміцнення віри й християнських чеснот.

Під час цілування хреста митрополит Филип вручив прихожанам Козельщанські ікони Божої Матері — святиню Полтавської землі.

Наче одна мить промайнули три години духовного єднання в Господі. У спільних молитвах священнослужителі і миряни пройшли шлях страждань і величчя Ісуса Христа, воздали хвалу і дяку Господу за кожну мить земного буття, смиренно прохали про мир і злагоду для нашої багатостраждальної України.

Митрополит Полтавський і Миргородський Филип дав інтерв'ю для газети «Решетилівський вісник», радо спілкувався з усіма бажаючими. Для кожного прихожанина нашого храму відвідини керуючого Полтавською єпархією є великою і незабутньою подією, за яку ми щиро дякуємо Богу.

Любов Щерба, прихожанка Свято-Миколаївської церкви Решетилівки.

Протоиерей Сергей Четвериков

Молдавский старец Паисий Величковский

Его жизнь, учение и влияние на православное монашество

Продолжение.
Начало в №12 (2012) – 4, 7, 9, 11,
12(2013), 1–12 (2014), 1, 2, 5 – 8 (2015).

Преступление заповедей Господних во всех одинаково усматривается, но проявляется многообразно: например, кто-нибудь положит себе за правило не преступать заповедь, не отдаваться страсти, но по некоторому обстоятельству, или смущению, или козни врага случится ему кого-нибудь оскорбить, или осудить, или разгневаться, или победиться тщеславием, или спорить и оправдываться, или празднословить, или солгать, или обещаться, или опиться, или скверное подумать, или что-нибудь подобное совершить. Чувствуя себя виноватым перед Богом, он тотчас же начинает укорять себя и с покаянием припадать перед Богом умною молитвою от сердца, да простит его Бог и подаст ему помощь не впасть больше в такие согрешения. И, таким образом, он полагает начало соблюдению заповедей и хранению своего сердца от злых прилогов в молитве, боясь и трепеща, чтобы из-за них не потерять Царствия Небесного. Другой же живет просто, нерадя о том, падает ли он, или стоит, и думая, что в настоящие времена нет людей, хранящих заповеди и боящихся преступить их, и что всякий волей или неволей погрешает перед Богом и бывает виновен в тех или иных тонких грехах и страстях: и потому он не хочет и беречься от них, считая это вещь невозможной. Считая себя ответственным лишь за прелюбодеяние и блуд, убийство и кражу, отраву и тому подобные смертные грехи и воздерживаясь от них, он мнит себя стоящим. К таковому относятся слова отцов: лучше падающий и восстающий, нежели стоящий и не кающийся. Нужно удивляться, как оба эти человека, повинные в одних и тех же всечасных грехах, являются различными перед Богом да, думаю, и перед духовными людьми. Один совсем не знает падения и восстания, хотя им и владеют страсти; другой же падает и восстает, побеждается и побеждает, подвизается и трудится, не хочет отвечать злом за зло, но не удерживается вследствие привычки, старается не сказать чего-нибудь злого, скорбит, когда получает обиду, однако укоряет себя за то, что скорбит, и кается в этом, или, если и не скорбит о полученной обиде, то и не радуется. Все находящиеся в таком устроении суть противящиеся страсти, не хотят покоряться ей, скорбят и борются. Отцы же сказали, что всякая вещь, которой не хочет душа, маловременна.

Хочу еще сказать об искореняющих страсти. Есть такие, которые радуются, когда получают обиду, но потому, что надеются иметь награду. Таковой и принадлежит к искореняющим страсти, но не с разумом. Другой радуется, получая обиду, и считает, что он и должен был ее получить, ибо сам подал к тому повод. Таковой с разумом искореняет страсть. Есть, наконец, и такой, который не только радуется, будучи обижаем, и считает себя самого виновным, но еще и скорбит о смущении своего обидчика. Да введет нас Бог в такое устроение души! Для более ясного познания того и другого жительства скажем еще так: первый, подчиняя себя закону, исполняет только свое пение, второй же понуждает себя к умному деланию, имеет всегда с собою имя Иисуса Христа для истребления врага и страстей. Тот радуется, если только окончит пение. Этот же благодарит Бога, если в тишине, не возмущаясь злыми помыслами, творит молитву. Тому желательно количество, этому — качество. У того, спешащего исполнить количество пения, скоро создается радостное самомнение, полагаясь на которое, он питает и растит в себе внутреннего фарисея, если не внимает себе. У этого, дорожащего качеством молитвы, бывает познание своей немощи и помощи Божией. Молясь, или лучше сказать, призывая Господа Иисуса на прилоги вражьи, на страсти и на злые помыслы, он видит их погибель от страшного имени Христова и разумеет Божию силу и помощь. С другой стороны, насилуемый и смущаемый злыми помыслами познает свою немощь, ибо не может противостать им одними только своими силами. И в этом состоит все его правило и вся жизнь. И хотя враг может и ему внушать радостное самомнение и фарисейские мысли, однако он встречает в этом подвижнике готовность призывать Христа на все злые помыслы и, таким образом, не достигает успеха в своих кознях. Но скажет кто-нибудь, что и первому возможно призывать Христа на вражий прилог. Да, возможно, но каждый по опыту знает, что в настоящее время у делателей внешнего правила нет обычая обучаться молитве на злые помыслы. Таковые особенно не хотят принимать слова, произносимого или пищевого о внутреннем внимании, в коем заключается наука моления на злые помыслы. И не только не принимают, но и противятся, и учителей своих выставяя, утверждают, будто бы новоначальным не положено святыми отцами умное делание, а только одно псалмопение, тропари и каноны, устами и языком произносимые. И хотя они говорят и учат это неправильно, однако все их слушают, ибо такое моление не требует обучения или отречения от мирских похотей, но всякий, стоит только ему захотеть, может так молиться, монах ли или мирянин. Священное же умное делание, будучи славным и богоугодным искусством из искусств и требующим только отречения от мира с его похотями, но еще и многого наставления и обучения, не находит исполнителей среди монахов. При всем том следует опасаться правых и левых уклонений, т. е. отчаяния и самонадеянности. Замечая, что у обучающихся умному деланию бывают по случаю, а не намеренно, невольные падения, называемые отцами повседневными грехами, не должно приходить от этого в сомнение, ибо по мере всякого бывают и преуспевания, и ниспадения от доброго к противоположному. С другой стороны, слыша о великой милости Божией к нам грешным, мы не должны быть самонадеянными и бесстрашно

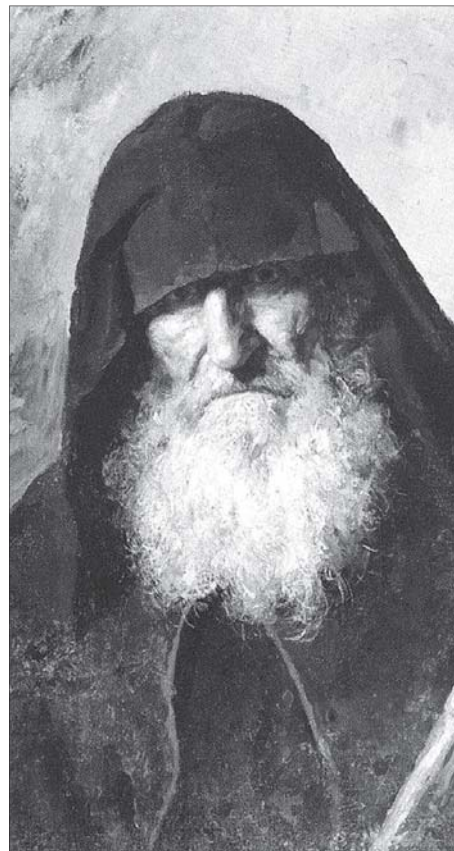
приступать без великого смирения и сильного исполнения заповедей к этому умному священнодействию. Сознавая, что и самонадеянность, и отчаяние внушаются врагом, бегать крепко и того, и другого. И, таким образом, со многим рассмотрением Священного Писания и пользуясь советом искусных, во смирении обучаться этому деланию.

Святые отцы, которые учат одним заповедями Христовыми побеждать страсти и очищать сердце от злых помыслов, указывают подвижникам иметь два крепчайших оружия — страх Божий и память всеприсутствия Божия, по сказанному: «Страхом Господним всяк уклоняется от зла», и: «Предзрех Господа предо мною выну... да не подвигуся», предлагают кроме того иметь память смерти и геенны и еще чтение Святых Писаний. Все это хорошо для хороших и благоговейных мужей; у нечувственных же и окамененных, хотя бы и сама геенна или Сам Бог видимым образом открылись, никакого не явится от этого страха. Притом же и сам ум в новоначальных монахах скоро притупляется к памяти таковых вещей и бежит от них, как пчела от курения дыма. Но хотя указанная память и бывает добра и полезна в час брани, духовнейшие и искуснейшие отцы сверх этого добра указали и еще большее и несравненное добро, могущее помогать даже и весьма слабым.

Первое средство можно сравнить с тем, когда мелют в жерновах своими руками и своею собственною силой, а это последнее средство, когда мелют на мельнице водою и различными приспособлениями. Как вода сама собою движет колеса и камень, так и пресладкое имя Иисуса, вместе с памятью о Боге, всецело живущем в Иисусе, подвигает ум в молитву, о чем великий в богословии Исихий говорит: «Душа благодетельствуемая и улаждаемая Иисусом с радостью и любовью и исповеданием воссылает хвалу Благодателю, благодаря и призывая Его с веселием», и в другом месте: «Как невозможно проводить эту жизнь без пищи и питья, так невозможно без умного хранения душе достигнуть чего-либо духовного и угодного Богу или освободить свой ум от греха, хотя бы кто и принуждал себя не грешить из-за

страха мук». И еще: «Проникшие в наше сердца помыслы, если мы их не хотим и крепимся и противостоим, может изгнать молитва Иисусова, произносимая из глубины сердца». Первым из указанных выше средств, без умного делания, хотя и достигается преуспевание, однако очень медленно и с трудом. Вторым же средством скоро и легко приближается делатель к Богу. Ибо там бывает одно только внешнее моление и поучение, и делание заповедей, здесь же и то, и другое, и внешнее, и внутреннее хранение. Когда новоначальный монах, по отречении его от мира и действия грехов великих и смертных, положит пред Богом обещание воздерживаться не только от малых грехов, повседневных и простибельных, но и от действия самих страстей и злых помыслов, и, войдя внутрь к сердцу умом своим, начнет призывать на всякую брань и на всякий злой помысл Господа Иисуса или, если по немощи своей уступит прилогу вражью и нарушит заповеди Господни, припадет к Господу с сердечной молитвою, каюсь, осуждая себя, и в этом устроении пребудет до своей кончины, падая и воставая, побеждаясь и побеждая, день и ночь прося отмщения от соперника своего, то не будет ли существовать для него надежда на спасение? Ибо, как показывает опыт, невозможно даже и самым великим мужам вполне уберечься от повседневных грехов, сущих не к смерти, источником которых бывают: слова, мысль, неведение, забвение, неволя, воля, случай, и которые прощаются вседневною благодатию Христовой, по словам святого Кассиана. Если кто, малодушествуя, скажет, что святой Кассиан под очищающимися благодатию Христовой от вседневных грехов разумеет одних святых, а не новоначальных и страстных, пусть будет место и такому мнению, но ты, главным образом, принимай во внимание суждение и решение о таких вещах Святых Писаний, по которым всякий новоначальный и страстный осуждается этими повседневными грехами и снова может получить прощение благодатию Христовой, как и все святые всечасным покаянием и исповеданием Богу. Ибо, как говорит святой Дорофей, есть служащий страсти и есть сопротивляющийся страсти. Служащий страсти, когда услышит одно слово, теряет покой, или говорит пять слов или десять в ответ на одно слово и враждует, и смущается, и даже потом, когда уже успокоится от волнения, не перестает злобствовать на сказавшего ему то слово, и печалится о том, что не сказал ему больше, нежели сказал, и придумывает слова еще более злые, чтобы сказать ему, и постоянно говорит: почему я не сказал ему так? скажу ему еще так-то, и все время гневается. Это одно устроение, когда злое состояние является обычным. Другой, когда услышит слово, также теряет спокойствие и также говорит в ответ и пять, и десять слов и скорбит, что не сказал еще трех слов более обидных, и печалится, и помнит зло, но проходит немного дней, и он умиротворяется; иной неделю остается в подобном состоянии, а иной через день утихает, а иной обижает, враждует, смущается, смущает и тотчас же утихает. Вот сколько бывает различных устроений, и все они подлежат суду, пока остаются в силе. Поэтому можно судить и о всех других случаях, почему страстный не может очиститься благодатию Христовой от повседневных грехов, кажущихся малыми.

Продолжение следует.

Василий Поленов «Палестинский монах». Фрагмент картины.

При єпархіальному відділі благодійності та соціального служіння працює центр «Благо»

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, з 15 жовтня 2012 року при відділі благодійності та соціального служіння Полтавської єпархії Української Православної Церкви діє центр «Благо».

Основні напрямки діяльності:
збір пожертвувань — одягу, взуття, медикаментів, засобів гігієни тощо;
розподіл гуманітарної допомоги між категоріями громадян, яким потрібна допомога;
надання духовної підтримки;
інша допомога.

Пункти збору та розподілу гуманітарної допомоги організовані в храмі святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії (проспект Першотравневий, 23) й у Петропавлівському храмі (м. Полтава, мікрорайон Дублянщина, вул. Низова, 38).

Скриньки з анкетами «Потрібна допомога» та «Хочу допомогти» розміщені за адресами: храм святого апостола Андрія Первозваного (вул. Сінна, 3а); храм святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії (проспект Першотравневий, 23).

Увага! Центр «Благо» має потребу у волонтерах і благодійниках.

Контактні телефони:
(050) 259-40-83 (отець Андрій);
(099) 942-19-98 (Аліна);
(095) 156-62-98(Ольга).

Богослужіння

У храмі Всіх святих землі Полтавської

щосуботи звершується всеношна, яка починається о 17.00, щонеділі — Божественна Літургія о 8.00.

Крім того, відбуваються заняття, організовані при Серафимівському храмі: щосуботи о 13.00 — заняття дитячого хору, щонеділі о 16.00 — недільна дитяча школа, по закінченні вечірнього богослужіння о 18.00 у Серафимівському храмі — заняття для дорослих зі Святого Письма.

Храм знаходиться у цокольному приміщенні управління Полтавської єпархії за адресою: Полтава, вул. Героїв Сталінграда, 1-б.

У тимчасовому храмі, що на місці будівництва Андріївської церкви

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, у тимчасовому храмі на місці будівництва Свято-Андріївської церкви в Полтаві (вул. Сінна, 3-а) щоденно звершуються богослужіння добового кола: вечірнє богослужіння — о 18.00, Літургія — о 8.00. Запрошуємо всіх бажаючих помолитися на місці будівництва нового православного храму.

Запрошуємо на недільні та святкові богослужіння у храм Архистратига Михаїла у с. Щербанях

Всеношна — о 18.00.

Літургія — о 9.00.

Дістатися до храму можна маршрутним автобусом від зуп. «Центральний ринок» у Полтаві.

Зверніть увагу!

Православний магазин

Для вас широкий асортимент духовної літератури різних напрямків (Святе Письмо та тлумачення, життя та твори святих і подвижників благочестя, духовні поради, питання православної медицини, література для духовенства тощо). Ікони, утвар.

Чекаємо у Полтаві за адресами: вул. Шевченка, 54, (2-й поверх) з 8.00 до 16.00, крім понеділка.

Торговельний центр «Київ» вул. Зіньківська, 6, (3-й поверх, праве крило) з 9.00 до 21.00 без перерви та вихідних.

З благословення Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського

Проводяться духовно-просвітницькі лекції-бесіди з тем:

- ❖ Старий Завіт,
- ❖ Новий Завіт,
- ❖ Діяння та послання святих апостолів.

Лекції-бесіди проводять священнослужителі та миряни, які мають відповідну освіту.

Заняття відбуваються:

- щочетверга (для всіх бажаючих),
- щонеділі (молодіжне спрямування)

о 19.00 в цокольному приміщенні церковноприходського будинку при Свято-Макаріївському соборі за адресою: м. Полтава, вул. Лялі Убийвовк, 2.

Оформити передплату на «Відомості Полтавської єпархії» можна з будь-якого місяця в будь-якому відділенні «Укрпошти»:

ф. П - 1	Державний комітет зв'язку та інформації України											
	АБОНЕМЕНТ											
	на газету											
	01125											
Відомості Полтавської єпархії			Кількість комплектів			1						
на 2015 рік по місяцях												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Куди												
поштовий індекс												
адреса												
Кому												
ДОСТАВНА КАРТКА-ДОРУЧЕННЯ												
на газету												
01125												
Відомості Полтавської єпархії			Кількість комплектів			1						
Вартість	передплати	перееадресування										
на 2015 рік по місяцях												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
поштовий індекс						місто, село						
						область						
код вулиці						район						
буд.			корп.			кв.			вулиця			

Продолжение. Начало в № 2(2012)–7, 9, 11, 12(2013), 1–12(2014), 1–8(2015).

Полтава. 1910–1917 гг.

В январе месяце 1911 года я был назначен членом Духовной Консistorии сначала временно-присутствующим, т. е. по резолюции только архиерея, а через три месяца сверхштатным по утверждению Святейшего Синода, а затем, через два с лишним года, — и штатным. В Духовной Консistorии я прослужил шесть лет — с 1911-го по 1917-й, т. е. до революции. Свою Консistorскую службу я описал в особой статье под заглавием «Моя служба в Духовной Консistorии» (данная статья не найдена. — *Ред.*).

В 1912 году я был назначен членом Уездного Отделения Полтавского Епархиального Училищного Совета и, наконец, в том же 1912 году я получил место законоучителя сверх штата в четырех низших параллельных классах Полтавской Марьинской женской гимназии. Это последнее место предложил мне мой товарищ по семинарии, священник отец Владимир Щитинский, бывший в одно время ключарем собора, а теперь состоявший настоятелем Троицкой церкви в Полтаве. Состоя штатным законоучителем при Марьинской женской гимназии, он временно исполнял обязанности председателя Совета этой гимназии и предложил мне занять освободившиеся, за уходом второго нештатного законоучителя, 10 уроков в низших классах этой гимназии. Я его предложение принял с удовольствием и, получив эти уроки, отказался от законоучительства в двух начальных народных школах, где я до того времени состоял. Как нештатный законоучитель гимназии, я не пользовался никакими преимуществами по службе, т. е. не имел права ни на пенсию, ни на так называемые пятилетки, т. е. на увеличение содержания за каждые пять лет службы. Между тем, в 1916 году вводились новые штаты женских гимназий. По новым правилам всякий преподаватель гимназии имел право за каждые пять лет службы получать прибавку к своему содержанию — преподаватели с высшим образованием в 400 руб. в год, а преподаватели с средним образованием — в 200 руб. в год. Прослужив к тому времени в законоучительных должностях двадцать с лишним лет, я мог бы получать за четыре пятилетки добавочного вознаграждения 800 руб., но для этого нужно было, чтобы преподаватель имел не менее 12 уроков в неделю, у меня же было только 10... И только в

Записки священномученика Гавриила Коваленко

1917 г. я единогласно Педагогическим Советом был выбран (тогда уже было введено выборное начало)... /и/... получил все права и преимущества по службе в гимназии как штатный законоучитель, которыми, правда, пользовался всего один год.

Служба в гимназии пришлась мне по душе: вполне интеллигентный состав преподавателей и классных надзирательниц, хорошие порядки в заведении, образцовая классная дисциплина под надзором классных дам, вдобавок приличное вознаграждение делали ее даже приятной. Тем не менее было в ней кое-что, что меня смущало и даже возмущало. До последнего времени я думал, что лесть и низкопоклонство — свойства духовного состояния, всеми униженного и забитого, да мелких чиновников, трясущихся за кусок хлеба. Оказалось, что от этого не свободны даже такие лица, как преподаватели и служащие гимназии, в особенности женский персонал.

Как они льстили и заискивали перед председателями Педагогического Совета, противно было смотреть. Таковых было за мое время три: директор реального училища К. С. Реха, не то латыш, не то финн, zatrudнявшийся даже правильно выражаться по-русски, директор 1-й мужской гимназии М. Е. Раич и директор учительского института А. К. Волнин. Всякое обыкновенное, даже иногда банальное слово, сказанное этими господами, принималось нашими дамами как верх мудрости и остроумия. Когда бывало К. С. появляется в нашей учительской комнате, то все присутствующие обыкновенно вставали и стояли до тех пор, пока он не предложит сесть, а если он сам стоял, то никто не осмеливался в его присутствии сесть. Я в этом отношении старался держать себя независимо. «Что он, — думал себе я, — может мне сделать? Лишить уроков? Пусть! Ведь я же из-за 35-40 рублей не сделаюсь нищим!» — и этим приводил в ужас моего почтенного коллегу отца Владимира Щитинского, человека несомненно умного, но трусливого и низкопоклонного. Он им отвечивал прямо-таки поясные поклоны, как архиерею, несмотря на то что был человек... богатый и занимал в городе лучший приход.

Меня также возмущал взгляд некоторых председателей Совета на Закон Божий как на предмет второстепенного

значения (М. Е. Раич), чуть ли не ниже чистописания, так что по чистописанию учитель мог поставить неудовлетворительный балл, если ученица плохо пишет, а если та же ученица ничего не хочет делать по Закону Божию и забыла даже все начальные молитвы, то законоучитель, поставивший ей в журнале двойку, чтобы она подтянулась, по мнению сих лиц, совершил чуть ли не преступление. Понятно, я не обращал на это внимание и делал свое дело.

С революцией в гимназии много изменилось к худшему. Так, была упразднена общая утренняя молитва по требованию некоторых классных дам, которые находили ее для себя обременительной. Я, конечно, протестовал против этого распоряжения, но протест мой не был поддержан другими членами Педагогического Совета и успеха не имел.

Помимо этих, так сказать, постоянных должностей, мне в первые годы моей службы в Полтаве пришлось исполнять еще некоторые поручения Епархиального Начальства. Не могу теперь, к сожалению, только точно указать время этих поручений. Так, мне пришлось два раза ездить в Лубенский монастырь для производства следствия по жалобе братии этого монастыря на своих настоятелей: в первый раз по жалобе на наместника монастыря, игумена Пантелеимона, за расточительность и бесхозяйственность, а второй раз — на архимандрита Александра за несоответствующий монаху образ жизни и поведения. Первое следствие было при архиепископе Назарии, второе при епископе Феофане. Второй раз я ездил вместе с инспектором Духовной Семинарии иеромонахом Николаем, которому Преосвященный Феофан дал особое поручение насчет монастырской братии. Обе эти жалобы хотя и подтвердились на следствии, но для виновников их никаких, кажется, особенных последствий не имели.

Затем Преосвященный Назарий назначил меня представителем от городского духовенства в заседаниях Полтавской Городской Думы, но эти обязанности я исполнял очень недолго — не более месяца — и должен был просить Преосвященного об освобождении меня от этой должности, ввиду ее обременительности. В то время как раз происходили выборы нового

состава Городской Думы, вследствие чего заседания были часты, чуть ли не каждый день. Городская Дума в то время помещалась в бывшем доме Абазы на Сенной площади, а я жил вблизи Николаевской церкви. Заседания Думы назначались почему-то в 8 часов вечера, но в это время они обычно никогда не начинались, а начинались в 9, а иногда и позже, и затягивались до часу и двух ночи. Гласные Думы, обыкновенно люди состоятельные, по окончании заседаний садились на свои экипажи и разъезжались, а утром могли отдыхать сколько им заблагорассудится; я же ночью должен был пройти пешком огромное расстояние, так как извозчика в том месте в такое время было не найти, а в 7 часов утра я должен был быть на ногах, чтобы идти на уроки. Кроме того, эти заседания отнимали у меня вечерами время для занятия делами Консistorии. Создавалось таким образом большое затруднение, которое и побудило меня просить Владыку об освобождении меня от этой должности. Владыка мою просьбу уважил, но с большим неудовольствием...

Наконец, не припомню теперь точно, в котором году, тот же Преосвященный Назарий избрал меня в числе трех (протоиерей г. Кобеляк отец Николай Пирский, впоследствии епископ Николай, протоиерей Георгий Богацкий и я) для посылки в уездные города епархии для преподавания отцам уездным протоиереям и окружающим благочинным руководственных указаний относительно участия приходского духовенства в выборах в Государственную Думу, кажется, по счету в третью. Для этого мы предварительно должны были списаться с уездными протоиереями, указав им время нашего приезда, к какому они должны были пригласить к себе окружных благочинных уезда. Впоследствии нас за это называли гастролерами. Цель этой командировки состояла в том, чтобы привлечь по возможности все духовенство епархии к участию в выборах, дабы получить возможно большее число выборщиков от правых партий. Я выбрал себе для поездки города Миргород, Лохвицу, Гадяч и Ромны. Везде нас принимали с большим почетом, как посланцев самого архиерея. Меня в особенности удивил прием в г. Ромнах. Протоиереем там в то время был отец Феодор Мирович. Я его немного знал еще с семинарии, затем встречался с ним на епархиальных съездах. Он был человек очень гордый и надменный и на таких, как я, не обращал никакого внимания. Помню, приехал я в Ромны ночью, — и каково же было мое удивление, когда я увидел, что на перроне меня ожидает сам отец Феодор, который усадил меня в прекрасный экипаж, привез в свой великолепно обставленный дом, где нас ожидал, несмотря на поздний час, очень хороший ужин, и все время оказывал мне особенное внимание; на следующий день возил меня кататься по городу и при отъезде лично проводил на вокзал! Такого внимания с его стороны я никак не ожидал. Правда, я в то время уже состоял членом Консistorии. О других поручениях епархиальной власти, какие мне пришлось выполнять, я уже не упоминаю.

Продолжение следует.

Полтава. Ново-Николаевский спуск. Общий вид. Фото нач. XX столетия.

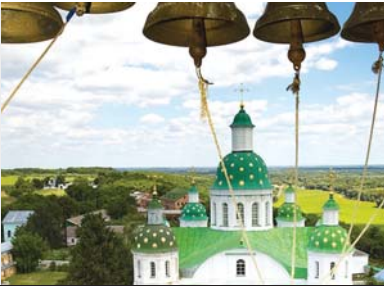
Монастирі Полтавщини приймають паломників

Мгарський монастир

Древня обитель Полтавщини — Спасо-Преображенський Мгарський чоловічий монастир запрошує паломників піднести свої молитви до Господа і Його Пречистої Матері на цьому святому місці, ознайомитися з історією монастиря, дізнатися про життя пов'язаних із ним святих. При обителі діє готель для паломників.

Чекаємо Вас за адресою:

37536 Україна, Полтавська область, Лубенський район, с. Мгар, Спасо-Преображенський монастир. Тел. **(05361) 5-48-06**. Електронна адреса: **www.mgarsky-monastery.org**

Велико-Будищанський монастир

У с. Писаревщина Диканського району відроджується Велико-Будищанський Свято-Троїцький жіночий монастир. Обитель чекає паломників, які хочуть помолитися й потрудитися во славу Божу й задля відбудови православної святині Полтавщини.

Адреса монастиря:

38522 Україна, Полтавська область, Диканський район, с. Писаревщина, вул. Лугова, 6. Додаткову інформацію можна отримати в єпархіальному управлінні за тел. **(0532) 59-59-91**. Тел. монастиря **(05351) 9-45-42**.

До монастиря можна доїхати автобусами «Полтава—с. Писаревщина», що відправляються від автостанції №3 м. Полтави (поряд з ТЦ «Київ») о **5.50, 8.15, 14.05, 17.30**.

Хрестовоздвиженський монастир

Полтавський Хрестовоздвиженський жіночий монастир приймає паломників і людей, які хочуть потрудитися во славу Божу в стінах древньої обителі.

Настоятелька монастиря — ігуменя Сергія (Алексєєнко).

Престольне свято: 27 вересня.

Адреса монастиря:

вул. Свердлова, 2-г, м. Полтава, 36017, Україна. Тел. **(0532) 56-14-68**.

Молебні біля святих джерел на честь Горбанівської ікони Божої Матері

На честь святині землі Полтавської — чудотворного Горбанівського образу Божої Матері — з давніх-давен вшановуються православним народом святі джерела, розташовані в передмісті Полтави. Люди ходять до цих джерел не тільки набрати цілющої води, але й віддати молитовну шану Пресвятій Богородиці. На знак подяки благодійниками відновлено благоустрій навколо святих джерел.

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, біля джерел щотижня звершуватимуться молебні.

Біля святого джерела на честь Горбанівської ікони Божої Матері (поруч із Баронівськими ставками) молебен звершуватиметься **щочетверга о 12-й годині** причтом Полтавського Хрестовоздвиженського жіночого монастиря.

Біля святого джерела у селі Горбанівка (територія релігійної громади Різдва Богородиці Української Православної Церкви) молебен звершуватиметься **щосуботи об 11-й годині** причтом Вознесенського храму Полтави.

Духовно-просвітницькі курси в Полтаві

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, обласне відділення Всеукраїнського православного педагогічного товариства проводить духовно-просвітницькі курси для педагогів, вихователів, керівників навчальних закладів та всіх, хто прагне долучити підростаюче покоління до вічних цінностей християнства. На курсах вивчаються Священне Писання, церковна історія, християнська культура, основи літургії.

Заняття відбуваються **щосереди о 18.00** в старому корпусі Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка (м. Полтава, вул. Остроградського, 2).

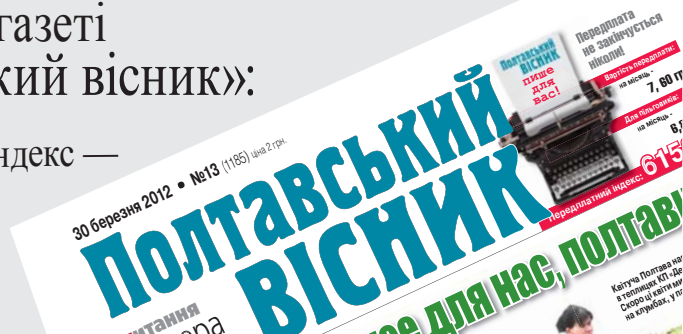

Читайте щоп'ятниці «Православний вісник» — додаток до «Відомостей Полтавської єпархії»

Виходить у газеті «Полтавський вісник»:

передплатний індекс —

61582

ВІДОМОСТІ ПОЛТАВСЬКОЇ ЄПАРХІЇ

Щомісячний часопис.

Засновник: Управління Полтавської єпархії Української Православної Церкви.

Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ №11359–232ПР від 20.06.2006р.

Передплатний індекс: 01125.

Адреса редакції: вул. Героїв Сталінграда, 1-6, м. Полтава, 36040, Україна.

Телефон/факс: +380 (532) 58-28-47.

Електронна пошта: pravpoltava@ukr.net

Головний редактор:

митрополит Полтавський і Миргородський Филип.

Заступник головного редактора:

Людмила Самойлова.

Фото: протоієрей Миколай Довганич, диякон Георгій Лінд.

Листування з читачами ведеться тільки на сторінках газети.

Автори несуть відповідальність за точність наведених даних.

Тираж номера: 6000 прим. Замовлення №1553309.

Газету надруковано: ТОВ «Видавничий дім «Кераміст». 69057, м. Запоріжжя, вул. Седова, 16. Тел. (061) 228-10-30.